

RAPPORT

Nationale Monitor Polarisatie en Beeldvorming Vluchtelingen

Een onderzoek ten behoeve van een effectievere, depolariserende strategie
over vluchtelingen

Project: 16071564

Datum: 15 maart 2018

© 2017 Ipsos. All rights reserved. Contains Ipsos' Confidential and Proprietary information
and may not be disclosed or reproduced without the prior written consent of Ipsos.

StayHuman.nu

 PURPOSE

In dit rapport

Achtergrond en
conclusies

1

Segmentatie

2

De stand van het
land

3

Immigratie en
Islam

4

Vluchtelingen

5

Discussies en
maatschappelijke
waarden

6

Onbewuste
houdingen en
beeldvorming

7

Voorwaarden en
aanknopings-
punten

Bijlagen

Aanleiding en achtergrond

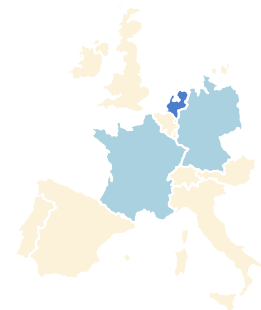
Nederland, migratieland. Men hoeft geen historicus te zijn om te weten dat de oorsprong van veel Nederlanders buiten onze landsgrenzen ligt. Op de vlucht voor oorlog of crisis zocht menig voorvader een onderkomen in het vaak veilige, welvarende Nederland. Daarnaast heeft de rijke Nederlandse handelstraditie geresulteerd in een in- en uitstroom van mensen en culturen door de tijd heen.

Toch zorgt het thema immigratie nog altijd voor nodige spanningen in de Nederlandse samenleving. Ook nu zijn de thema's immigratie, en in het bijzonder vluchtelingen, een heet hangijzer in de Nederlandse politiek en media. Dat de politieke partijen GroenLinks, D66, CDA en VVD het maar niet eens konden worden over het te voeren vluchtelingenbeleid, weerspiegelt de gevoeligheid en de polarisatie op dit thema.

Deze observatie wordt gevoed door wat we zien, horen en lezen in de media over dit debat. Om het volledige vluchtelingendebat in kaart te brengen, laten media vooral uitgesproken voor- en tegenstanders aan het woord. Hierdoor lijkt het alsof alle Nederlanders in deze twee kampen te verdelen zijn. Is dat terecht? Is het debat rond vluchtelingen zo gepolariseerd dat er twee kampen lijnrecht tegenover elkaar staan? Of zijn er, naast de groepen die we niet horen omdat hun mening minder uitgesproken of genuanceerder is? Hoe onderscheiden groepen Nederlanders zich van elkaar als het gaat om hun houding ten opzichte van immigratie en vluchtelingen?

Om antwoord te krijgen op deze vragen heeft de *Stay Human*-coalitie, een samenwerkingsverband van maatschappelijke organisaties, Ipsos Nederland opdracht gegeven segmentatieonderzoek te doen onder Nederlanders. Dit onderzoek moet inzicht bieden in de verscheidenheid van opinies en de groepen die we daarin kunnen definiëren, teneinde richtlijnen te geven voor effectieve, depolariserende communicatie in de publieke opinie over immigratie en vluchtelingen.

Dit rapport geeft inzicht in de belangrijkste resultaten van het onderzoek.

Dit segmentatieonderzoek in Nederland volgt op eerdere studies in Duitsland en Frankrijk naar dit onderwerp. In beide onderzoeken vonden onze collega-onderzoekers vijf segmenten die zich van elkaar onderscheiden als het gaat om immigratie en vluchtelingen. De segmenten, elk met een korte beschrijving, vindt u in de bijlage van dit rapport.

Conclusie

Als het gaat om houdingen ten opzichte van immigratie en vluchtelingen kunnen we Nederlanders verdelen in vier segmenten: overtuigde kosmopolieten, neutrale buitenstaanders, betrokken twijfelaars en bezorgde tegenstanders. De positie van de overtuigde kosmopolieten en de bezorgde tegenstanders, aan weerszijden van het spectrum, lijkt door hun vastberadenheid vast te staan. Neutrale buitenstaanders en betrokken twijfelaars, de middensegmenten, zijn wat vatbaarder voor nuance. Dialoog met deze twee segmenten is mogelijk maar ieder vereist een eigen invalshoek.

DE POLARS

In de Nederlandse publieke opinie vinden we twee groepen aan weerskanten van het spectrum op dit thema:

- De overtuigde kosmopolieten (30%) – een groep met sterke voorstanders voor de opvang van vluchtelingen. Zij zijn welvarend en bereid om vluchtelingen bij te staan. Zij hebben vertrouwen in de bedoelingen van vluchtelingen en geloven dat zij willen integreren. Hoewel ze graag bruggen slaan in discussies over dit onderwerp, zijn zij overtuigd van hun mening en zullen ze daar niet snel concessies in doen in dialoog met anderen.
- De bezorgde tegenstanders (24%) – een groep met angst en weerzin voor immigratie en vluchtelingen. Zij profiteren niet van de economie en ervaren een sterke druk op de Nederlandse identiteit door de komst van buitenlanders. Vluchtelingen doen onterecht beroep op onze sociale voorzieningen en maken daar misbruik van. Deze groep is lager opgeleid en ziet vluchtelingen als een bedreiging voor hun positie op de arbeidsmarkt. Ook deze groep is vanwege hun positie in de samenleving en hun hang naar identiteit te vastberaden om open te staan voor nuance.

HET STILLE MIDDEN

Tussen de polars in vinden we de middengroepen die zich ondanks de druk om stelling te nemen in het publieke debat niet laten verleiden tot een stellingname:

- De neutrale buitenstaanders (28%) – een groep die op alle vlakken van het immigratie- en vluchtelingendebat een neutrale houding aanneemt. Ook zij hebben zorgen over de bedoelingen van vluchtelingen maar zij hebben tegelijkertijd desinteresse en/of mijden liever confrontatie met mensen met een sterke mening hierover. Ze onttrekken zich dan ook liever helemaal van discussies hierover.
- De betrokken twijfelaars (16%) – een groep die ook in het midden van het spectrum beweegt. Deze groep is echter niet zozeer neutraal over dit thema, maar ziet waarheid in zowel de argumenten van zowel voor- als tegenstanders en komt daarmee netto in het midden uit. Zij zijn net als bezorgde tegenstanders sceptisch over de bedoelingen van vluchtelingen, maar vinden net als overtuigde kosmopolieten dat Nederland het aan zijn stand verplicht is om vluchtelingen, in ieder geval tijdelijk, op te vangen. Deze groep discuteert graag, ook over dit onderwerp.

Aanbevelingen

Dat 69% van de Nederlanders hun land als verdeeld typeert*, zegt genoeg over de staat van polarisatie waarin Nederland verkeert. Ondanks de toenemende polarisatie in de publieke opinie bevinden ruim vier op de tien Nederlanders zich in één van de middensegmenten als het gaat om dit thema. Om uitholling van het midden te voorkomen, adviseren we de volgende handvatten voor effectieve communicatie:

1

Differentieer de strategie en boodschap

Deze studie laat zien dat organisaties die polarisatie tegen willen gaan bewuster met hun communicatie richting Nederlanders dienen om te gaan. Het publiek is te divers en het debat te gevoelig voor slechts één hapklare boodschap over vluchtelingen. De huidige aanpak van goede doelen spreekt vooral het sentiment en de belevingswereld van de kosmopolieten aan, maar houdt geen rekening met dat van andere segmenten. Zij staan anders in het leven en bij hen spelen andere overwegingen, argumenten en motieven een rol in het vluchtelingendebat. Hiermee lopen goede doelen het risico dat het stille midden zich niet begrepen voelt of zich zelfs afkeert door deze eenzijdige strategie. De veelzijdigheid van het publiek vraagt om een meer gefragmenteerde, strategische communicatiestrategie.

2

Bepaal een strategie voor elke belevingswereld

Overtuigde kosmopolieten zijn dan wel positief over vluchtelingen, het zijn geen goede ambassadeurs voor een groter draagvlak voor vluchtelingen. Door significante welvaarts- en waardeverschillen is het onwaarschijnlijk dat kosmopolieten zich kunnen verplaatsen in de belevingswereld van andere segmenten. Een dialoog om dichter tot elkaar te komen zal daarom niet het gewenste effect opleveren.

Neutrale buitenstaanders willen juist liever niet verleid worden tot een discussie. Zij zijn niet geïnteresseerd in het onderwerp en willen er ook geen uitgesproken mening over hebben. Pogingen om deze groep aan te spreken, dienen daarom zo waardeneutraal en weinig agressief mogelijk van aard te zijn. De economie is een belangrijker thema voor deze groep dan immigratie, wat een opening biedt voor een dialoog over het economisch nut van de opvang van vluchtelingen.

Betrokken twijfelaars verkeren in een tweestrijd tussen voor- en tegenargumenten en zijn bereid daar openlijk over in discussie te gaan. Deze behoefte is er niet om uiteindelijk een meer stellige mening over vluchtelingen te zoeken. Ze begrijpen dat het debat complex is en de werkelijkheid genuanceerder ligt dan wordt weerspiegeld door voor- en tegenstanders. Betrokken twijfelaars staan open voor opvang van vluchtelingen vanuit morele overwegingen maar hebben de geruststelling nodig dat er controle is over wie er binnenkomt en gebruik maakt van sociale voorzieningen. Het onderscheid tussen oorlogs- en economische vluchtelingen is voor deze groep cruciaal.

* Zie bladzijde 20 van dit rapport voor de vraagstelling en presentatie van het resultaat.

Aanbevelingen

3

Veroordeel bezorgde tegenstanders niet

Bezorgde tegenstanders laten zich niet overtuigen om voor opvang van vluchtelingen te zijn en zijn niet vatbaar voor positieve boodschappen over vluchtelingen. Het is echter in het belang van depolariserende partijen deze groep niet te negeren of te veroordelen om hun scherpe mening over dit onderwerp. Dit kan er voor zorgen dat deze groep zich afkeert van de samenleving en vatbaar wordt voor extreme partijen die zich wel in hun zorgen weten te verplaatsen. Zo bestaat deze groep, naast PVV'ers, ook uit SP'ers en VVD'ers die nog wel aansluiting hebben met de samenleving, maar zich meer zullen afkeren als zij worden veroordeeld om hun kritiek op vluchtelingen.

Een indirect negatief effect van het veroordelen van bezorgde tegenstanders is dat betrokken twijfelaars en neutrale buitenstaanders zich dreigen aan te sluiten bij bezorgde tegenstanders. De middengroepen delen de zorgen van de bezorgde tegenstanders over immigratie en vluchtelingen, ook al monden deze zorgen niet uit in dezelfde mening. Door de gedeelde zorgen zal het veroordelen van bezorgde tegenstanders de polarisatie alleen maar versterken.

4

Vind aanknopingspunten voor verbinding

Hoewel de gevonden segmenten sterk van elkaar verschillen, zien we in deze studie ook vlakken waar segmenten overeenkomen. De middensegmenten delen de zorgen over de verdeeldheid van ons land, het gebruik van sociale voorzieningen en de aanzuigende werking van opvang van vluchtelingen. In positieve zin zijn de middensegmenten het met overtuigde kosmopolieten eens dat Nederland historisch gezien een migratieland is waar culturen door de jaren heen een manier hebben gevonden om samen te leven. Migratie hoort bij de Nederlandse cultuur en daardoor kunnen Nederlanders zich verplaatsen in de behoefte van immigranten om naar Nederland te komen.

De middensegmenten hechten wel aan de voorwaarde dat immigranten bijdragen aan de samenleving en nog belangrijker dat zij dat laten zien. Bezorgde twijfelaars en neutrale buitenstaanders twijfelen aan die goede wil en denken eerder dat immigranten naar Nederland komen voor de sociale voorzieningen, waaraan Nederlanders moeten bijdragen.

Dat alle segmenten Nederland typeren als verdeeld en vinden dat er een sterke druk is om vóór of tegen vluchtelingen te zijn, laat zien dat zij verlangen naar eenheid. Dit wijst erop dat alle segmenten, ondanks de grote tegenstellingen, de wil hebben om te depolariseren.

1. Segmentatie

Welke groepen Nederlanders kunnen we onderscheiden aan de hand van hun houding ten opzichte van immigratie en vluchtelingen?

De Nederlandse bevolking is te verdelen in vier segmenten als het gaat om immigratie en vluchtelingen

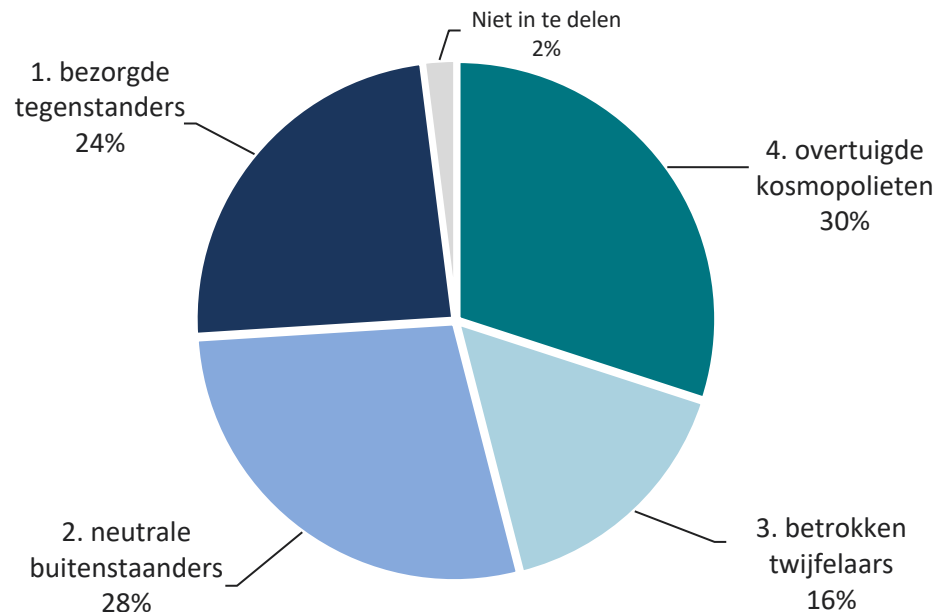
De segmentatieanalyse gebaseerd op de houding van Nederlanders ten opzichte van immigratie en vluchtelingen identificeert vier onderscheidende groepen. De figuur hiernaast laat de benaming en de omvang van deze groepen Nederlanders zien.

Twee groepen kenmerken zich door het hebben van een uitgesproken mening over dit onderwerp. De één, de bezorgde tegenstanders, staan zeer kritisch tegenover de komst van immigranten en vluchtelingen en de ander, de overtuigde kosmopolieten, zeer open tegenover vluchtelingen.

Tussen deze twee polen in bevinden zich twee segmenten die genuanceerder over dit onderwerp zijn. De twee onderscheiden zich van elkaar door hun opstelling in het debat over dit onderwerp: assertief of juist terughoudend.

Op de volgende bladzijden gaan we dieper op deze segmenten in.

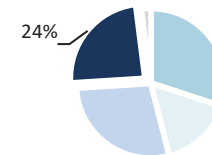
Uitkomst segmentatie-analyse

Basis: Nederlanders 18+ (n=1.964)

Gebruikte methode segmentatie: factor analyse en Latente Klasse-analyse. Voor uitleg van de gehanteerde statistische methoden, zie bijlagen.

Segment 1: de bezorgde tegenstanders

IMMIGRATIE EN INTEGRATIE:

- Immigratie heeft een zeer negatieve invloed op Nederland. Het is slecht voor de economie, cultuur en de samenleving.
- Immigratie verdeelt Nederlanders en Nederlandse werknemers vinden moeilijker werk.
- Immigranten eisen sociale voorzieningen op waarvoor zij niet hebben bijgedragen. Bovendien krijgen zij voorrang op deze voorzieningen.
- Immigranten willen niet integreren.

ECONOMISCHE ASPECTEN:

- Er heerst gematigd pessimisme over de economische situatie van henzelf en Nederland.
- De economische gevolgen van globalisering pakken slecht uit voor Nederland. Nederland moet zich meer beschermen tegen de wereld.
- Het is moeilijker om succes te hebben in Nederland en bezorgde tegenstanders profiteren zelf niet van de economische groei in Nederland.
- Immigranten hebben niet meer specialistische vaardigheden en werken ook niet harder dan Nederlanders.

SOCIO-DEMOGRAFISCHE ASPECTEN:

- Bezorgde tegenstanders zijn vaker ouder, lager opgeleid en hebben een beneden modaal inkomen.
- Identificeren zich in grote mate met de PVV of Forum voor Democratie. Ze plaatsen zichzelf als rechts of zeer rechts.

VLUCHTELINGEN:

- Nederland moet zijn grenzen sluiten voor vluchtelingen.
- Vluchtelingen zijn niet anders dan immigranten. De meesten zijn immers geen oorlogs- maar economische vluchtelingen of terroristen.
- Vluchtelingen in Nederland mogen hun eigen tradities niet behouden.
- Nederland staat niet meer open door de komst van vluchtelingen.

CULTURELE ASPECTEN:

- De Nederlandse identiteit is aan verdwijnen.
- Nederland valt te typeren als 'verdeeld' en 'naïef'.
- Belangrijke thema's zijn: immigratie, terrorisme en stijgende prijzen.
- Vrienden denken hetzelfde over vluchtelingen.
- De situatie in Nederlandse maatschappij is verslechterd en zal nog slechter worden.
- Hebben nauwelijks inspraak in de politiek en vinden dat een sterke leider nodig is die regels mag overtreden om Nederland er bovenop te krijgen.
- Algehele afwijzing van de Islam: het is geen vreedzame religie en de Islam is niet verenigbaar met de Nederlandse samenleving.
- Nederlanders die zich zorgen maken over de Islam worden gediscrimineerd; moslims niet.

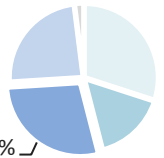
OPSTELLING IN DISCUSSIES

- Er bestaat in Nederland een sterke druk om voor of tegen vluchtelingen te zijn.
- Bezorgde tegenstanders schuwen discussies over vluchtelingen niet en laten in die discussies duidelijk weten hoe zij erover denken.
- Het zijn geen bruggenbouwers: ze proberen geen overeenkomsten te zoeken tussen betrokken partijen en/of de discussie te temperen door andere onderwerpen ter sprake te brengen.

Segment 2: de neutrale buitenstaanders

28%

IMMIGRATIE EN INTEGRATIE:

- Neutrale buitenstaanders kenmerken zich vooral door een verre van uitgesproken mening voor of tegen immigratie te hebben. Op vrijwel alle aspecten zijn zij neutraal over immigratie en de invloed van immigranten op Nederland.
- Wel denken zij dat immigratie voor verdeeldheid in de maatschappij zorgt. Bij andere segmenten is deze overtuiging echter nog sterker.

ECONOMISCHE ASPECTEN:

- Het gaat niet goed maar ook niet slecht met de economie.
- De economische gevolgen van globalisering zijn niet positief en niet negatief voor Nederland maar Nederland moet zich wel meer beschermen tegen de wereld.
- De stand van de economie blijft zoals hij de afgelopen jaren was.

SOCIO-DEMOGRAFISCHE ASPECTEN:

- Neutrale buitenstaanders zijn jonger, verspreiden zich over alle opleidingsniveaus en regio's en weten vaker hun inkomen niet.
- Ze zijn vaker fulltime werkzaam.
- Ze voelen zich niet verwant met één van de politieke partijen en plaatsen zich in het midden van het politieke spectrum.

VLUCHTELINGEN:

- Net als over immigratie hebben neutrale buitenstaanders geen sterke mening over vluchtelingen.
- Vluchtelingen moeten wel kunnen ontsnappen aan oorlog, al komen zij daardoor in Nederland terecht, maar er zijn ook gematigde zorgen over het profiteren van uitkeringen, terrorisme en de aanzuigende werking.
- Neutrale buitenstaanders vinden niet zozeer dat vluchtelingen moeten opgaan in de Nederlandse samenleving. Zij hebben ook hier een neutrale houding over.

CULTURELE ASPECTEN:

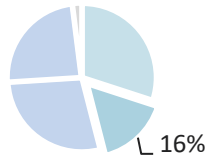
- Neutrale buitenstaanders zijn gematigd trots op Nederlandse identiteit, maar vinden ook dat die aan het verdwijnen is.
- Ze typeren Nederland als 'verdeeld', maar in mindere mate dan andere segmenten.
- De situatie in Nederlandse maatschappij is hetzelfde als een jaar geleden en blijft zo in de nabije toekomst.
- Ze vinden de gezondheidszorg en de economische situatie belangrijke thema's.
- Neutrale buitenstaanders zijn neutraal over de Islam.

OPSTELLING IN DISCUSSIES

- De druk om voor of tegen vluchtelingen te zijn is groot in Nederland.
- Neutrale buitenstaanders zijn terughoudend in discussies over vluchtelingen. Ze laten liever anderen de discussie voeren zonder welke inmenging van hun dan ook.
- Als zij hun mening uiten, wachten ze af tot alle meningen zijn gehoord.

Segment 3: de betrokken twijfelaars

IMMIGRATIE EN INTEGRATIE:

- Immigratie heeft een vrij negatieve invloed op Nederland.
- Immigratie maakt Nederland wel levendiger en boeiender, maar verdeelt de maatschappij tegelijkertijd.
- Immigranten eisen sociale voorzieningen op waarvoor zij niet hebben bijgedragen. Bovendien krijgen zij voorrang op deze voorzieningen.
- Immigranten met een hoger diploma zouden voorrang moeten krijgen.

ECONOMISCHE ASPECTEN:

- Het gaat niet goed maar ook niet slecht met de economie.
- De economische gevolgen van globalisering zijn negatief voor Nederland en Nederland moet zich meer beschermen tegen de wereld.
- Het is wat moeilijker om succes te hebben in Nederland.
- Immigranten zijn bereid harder te werken dan Nederlanders. Het is door immigratie moeilijker voor Nederlanders werk te vinden.

SOCIO-DEMOGRAFISCHE ASPECTEN:

- Betrokken twijfelaars zijn vaker ouder, middelbaar opgeleid en hebben een modaal of boven modaal inkomen.
- Ze identificeren zich niet sterk met politieke partijen. Het meest met de VVD of de SP. Deze groep is overwegend rechts, maar bevindt zich ook op links.
- Ze komen vaker dan andere segmenten uit het oosten van Nederland.

VLUCHTELINGEN:

- Groot onderscheid in acceptatie tussen economische en échte oorlogsvluchtelingen.
- Echte vluchtelingen moeten kunnen ontsnappen aan de oorlogssituatie in hun thuisland, ook al komen ze daardoor naar Nederland.
- Nederland is vanuit de historie, cultuur en financiële middelen verplicht om vluchtelingen op te vangen.
- De meeste buitenlanders in Nederland zijn echter economisch vluchteling en willen profiteren van sociale voorzieningen. Tevens is men bang voor terroristen en de aanzuigende werking.
- Vluchtelingen in Nederland mogen hun eigen tradities kunnen behouden.

CULTURELE ASPECTEN:

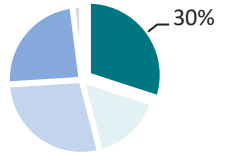
- Betrokken twijfelaars zijn trots op Nederlandse identiteit, maar die identiteit is aan het verdwijnen.
- Belangrijkste thema's zijn de gezondheidszorg en misdaad & geweld.
- Nederland is vooral erg 'verdeeld'.
- De situatie in de Nederlandse maatschappij is iets verslechterd, economisch zal het beter gaan.
- Vrienden denken hetzelfde over vluchtelingen.
- Twijfel over Islam: de Islam is niet verenigbaar met de Nederlandse samenleving, maar de meeste moslims hebben wel dezelfde waarden als zij. Nederlandse moslims zijn minder extremistisch dan de vluchtelingen die nu naar Nederland komen.

OPSTELLING IN DISCUSSIES

- Betrokken twijfelaars schuwen discussies over vluchtelingen niet en laten in die discussies duidelijk weten hoe zij erover denken. Wel geven ze ook aan te wachten met die mening tot de andere partijen zijn gehoord.
- Het zijn bruggenbouwers: ze proberen overeenkomsten te zoeken tussen betrokken partijen of en onderstrepen graag tegenstrijdigheden van beide partijen.
- Er bestaat in Nederland een sterke druk om voor of tegen vluchtelingen te zijn.

Segment 4: de overtuigde kosmopolieten

IMMIGRATIE EN INTEGRATIE:

- Overtuigde kosmopolieten zijn veel positiever over invloed van immigratie op Nederland dan andere segmenten.
- Immigratie is goed voor de cultuur en economie en verdeelt de samenleving niet.
- Immigranten doen hun best om te integreren.
- Immigranten werken harder en doen werk dat Nederlanders niet willen doen.
- Het is voor Nederlanders niet moeilijker een baan te vinden en immigranten krijgen geen voorrang op Nederlanders bij sociale voorzieningen.

ECONOMISCHE ASPECTEN:

- Het gaat niet per se beter met henzelf of met hun gezin, maar wel met de economie.
- Ze profiteren het meest van de economische groei van alle segmenten.
- Globalisering is niet negatief voor Nederland.
- Het is voor dit segment ook niet moeilijker geworden om succes te hebben.

SOCIO-DEMOGRAFISCHE ASPECTEN:

- Overtuigde kosmopolieten zijn hoger opgeleid en verdienen boven modaal.
- Ze wonen iets vaker in grote steden en zijn iets vaker werkzaam in de publieke sector.
- Ze zijn vaker kind van een immigrant.
- Ze identificeren zich als links en neigen dan ook naar linkse, progressieve partijen als GroenLinks en D66 en in mindere mate naar de PvdA en de SP.

VLUCHTELINGEN:

- Naast immigratie zijn overtuigde kosmopolieten sterke voorstanders van de opvang van vluchtelingen en positief over de invloed van vluchtelingen op Nederland.
- Er is geen argwaan over de bedoelingen van vluchtelingen. Ze komen niet om economische redenen naar Nederland, maar konden niet anders dan vluchten voor oorlog.
- Nederland is het aan zijn cultuur, geschiedenis en welvaart verplicht om vluchtelingen op te vangen.
- Ze hebben zelf vluchtelingen geholpen.

CULTURELE ASPECTEN:

- Overtuigde kosmopolieten zijn net als andere segmenten trots op de Nederlandse identiteit, maar vinden in tegenstelling tot anderen niet dat deze aan het verdwijnen is.
- Nederland associëren zij met 'verdeeld' en vaker dan andere groepen als 'open' en 'optimistisch'.
- Naast gezondheidszorg vinden ze milieu, verdeeldheid en sociale ongelijkheid belangrijk.
- Overtuigde kosmopolieten zijn niet per se hoopvol over de maatschappij: de situatie blijft hetzelfde.
- Ze hebben van de segmenten de meeste inspraak in de politiek.
- De islam is een vreedzame godsdienst en past in de Nederlandse samenleving. De meeste moslims hebben dezelfde waarden als zij.

OPSTELLING IN DISCUSSIES

- De druk om voor of tegen vluchtelingen te zijn is groot in Nederland.
- Overtuigde kosmopolieten zijn assertief in discussies over vluchtelingen. Ze geven duidelijk hun mening en proberen daarna bruggen te bouwen waarover men het oneens is.

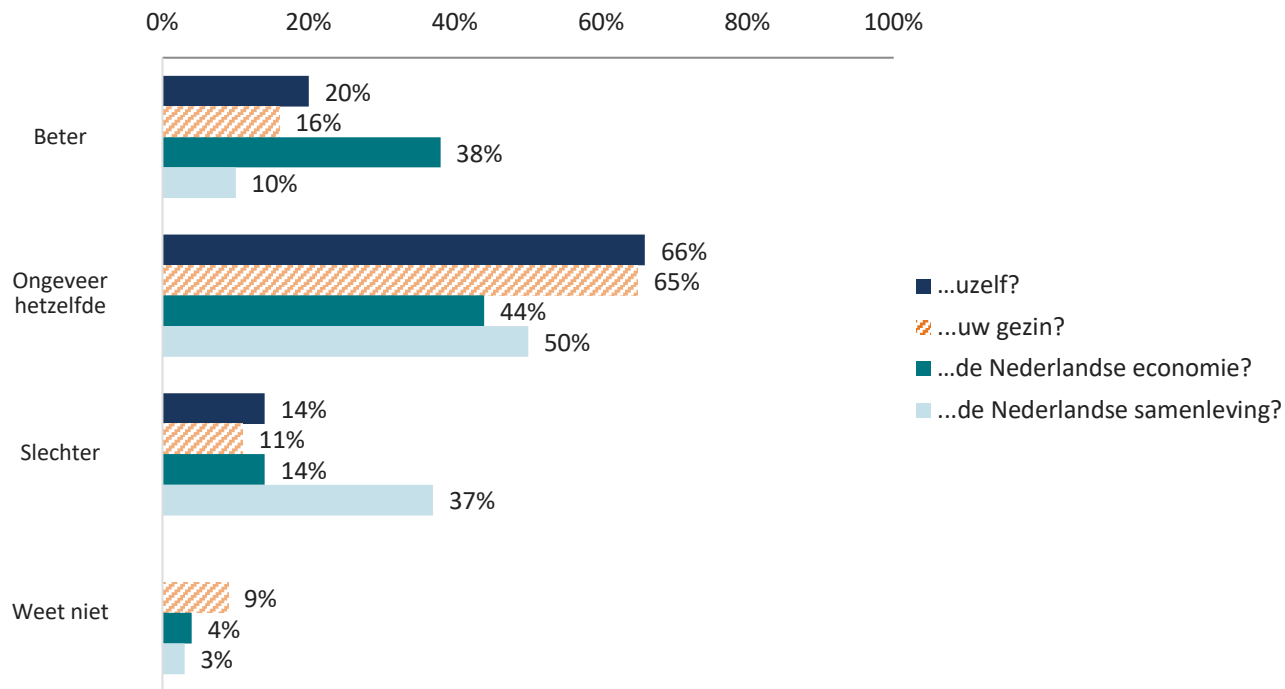
2. De stand van het land

Hoe beoordelen en typeren Nederlanders de situatie in Nederland en wat is hun rol daarin?

2. Beoordeling situatie afgelopen jaar

Het afgelopen jaar ging het op economisch vlak volgens Nederlanders niet slecht maar ook niet goed, op maatschappelijk vlak wat slechter

Is de situatie over het geheel genomen beter, ongeveer hetzelfde, of slechter dan een jaar geleden voor...?

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

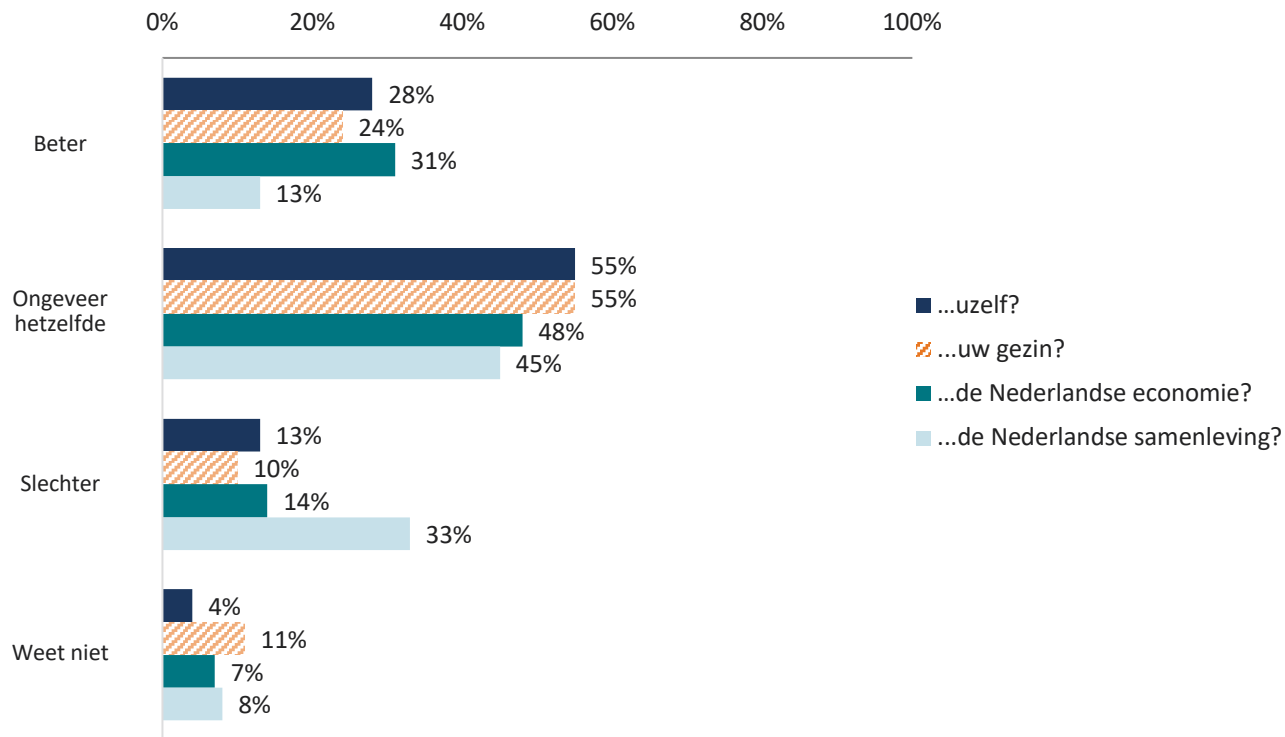
Het gaat in grote lijnen niet goed maar ook niet slecht met Nederlanders. Economisch gaat het volgens hen wel goed, zowel persoonlijk als met Nederland. Bezorgde tegenstanders zijn een uitzondering daarop: zij zijn ook iets pessimistischer over de eigen situatie en de Nederlandse economie als geheel dan andere segmenten. Volgens overtuigde kosmopolieten, aan de andere kant, gaat het economisch beter dan een jaar geleden en zij zijn daarmee veel optimistischer.

Met de Nederlandse maatschappij ging het het afgelopen jaar wat minder goed volgens Nederlanders. Bezorgde tegenstanders en, in mindere mate, betrokken twijfelaars hebben de situatie het afgelopen jaar zien verslechteren.

2. Beoordeling situatie komende vijf jaar

Nederlanders zijn gematigd hoopvol over de komende vijf jaar; alleen over de Nederlandse samenleving zijn ze eerder pessimistisch dan optimistisch

En verwacht u dat de algehele situatie de komende vijf jaar beter, ongeveer hetzelfde, of slechter zal zijn voor...?

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Ook over de verwachtingen voor de komende vijf jaar ziet men de economische en de maatschappelijke situatie niet zo snel veranderen en zijn Nederlanders pessimistischer over de maatschappij dan over de economie.

Wederom verschillen bezorgde tegenstanders en overtuigde kosmopolieten sterk in hun perspectief. Zowel op economisch als maatschappelijk vlak zien bezorgde tegenstanders de situatie de komende vijf jaar verslechteren. Overtuigde kosmopolieten en neutrale buitenstaanders zijn op beide vlakken wat optimistischer.

2. Identiteit en globalisering

Nederlanders zijn trots op hun identiteit, maar deze verdwijnt; een meerderheid vindt dat Nederland zich meer moet beschermen tegen de wereld

In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

Nederland moet zich meer beschermen tegen de wereld van vandaag de dag

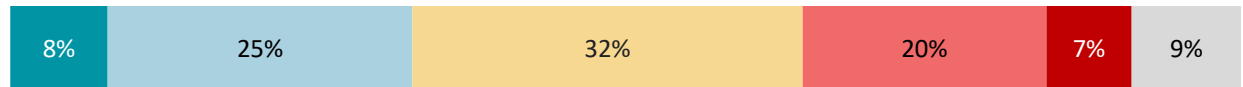
De Nederlandse bevolking mag trots zijn op haar nationale identiteit

De Nederlandse identiteit is momenteel aan het verdwijnen

De economische gevolgen van de globalisering zijn zeer negatief voor Nederland

Nederlanders zijn in grote mate trots op hun nationale identiteit, maar een groot deel is ook van mening dat die identiteit aan het verdwijnen is. Invloeden van buitenaf zorgen ervoor dat het overgrote deel van de bevolking vindt dat Nederland zich meer moet beschermen tegen de wereld van vandaag.

Hoewel Nederlanders in alle segmenten, waarschijnlijk om uiteenlopende redenen, trots zijn op hun nationale identiteit, verschillen zij in de overtuiging of deze verdwijnt of niet. Bezorgde tegenstanders en betrokken twijfelaars zijn daar pessimistischer over dan neutrale buitenstaanders en overtuigde kosmopolieten. Wel zijn ook neutrale buitenstaanders het met bezorgde tegenstanders en betrokken twijfelaars eens dat Nederland meer beschermd moet worden.

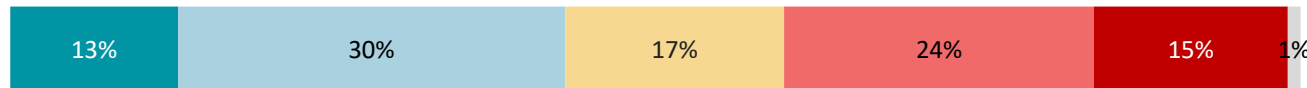
Globalisering is volgens bezorgde tegenstanders en betrokken twijfelaars zeer negatief geweest voor Nederland. Neutrale buitenstaanders zijn daar neutraal over; overtuigde kosmopolieten vinden de invloed ervan best positief.

Ruim vier op de tien Nederlanders voelen zich soms vreemdeling in eigen land; van ruim een kwart wordt hun immigratiestandpunt niet gewaardeerd

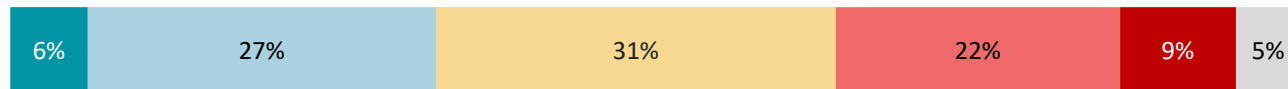
In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

Soms voel ik me een vreemdeling in mijn eigen land

De media zijn genuanceerd in hun verslaggeving van onderwerpen als immigratie en vluchtelingen

Het wordt van mij niet geaccepteerd dat ik me uitlaat over onderwerpen als immigratie en vluchtelingen

Ik weet niet meer waar ik thuishoor

Een grote minderheid van de Nederlanders voelt zich soms wel eens vreemdeling in eigen land. Vooral bezorgde tegenstanders ervaren dit (82%), maar ook een kleine meerderheid van de betrokken twijfelaars (54%) voelt zich wel eens vervreemd van de Nederlandse samenleving.

Dit wil niet zeggen dat ze niet meer weten waar ze thuishoren. Dat is voor vrijwel alle segmenten geen kwestie.

Vooral van bezorgde tegenstanders wordt het niet geaccepteerd als zij hun kritische standpunt over immigratie en vluchtelingen uiten. 60% van hen loopt hier tegenaan.

Maar weinig Nederlanders hebben het gevoel dat zij de vruchten van economische groei plukken, dat doen vooral rijke, machtige mensen

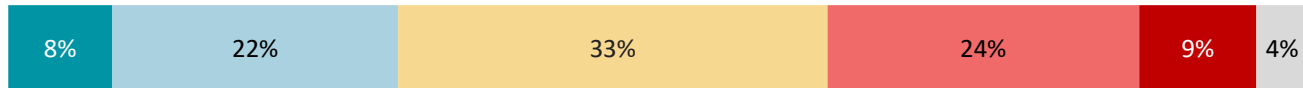
In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

De Nederlandse economie is zodanig ingericht dat vooral rijke en machtige mensen ervan profiteren

Voor iemand als ik wordt het steeds moeilijker om het succes te hebben in Nederland

Ik zelf profiteer van de groei van de Nederlandse economie

De situatie in Nederland is beter dan 20 jaar geleden

Ook als het beter gaat met de economie, betekent het voor veel Nederlanders niet dat ze daar direct iets van zullen merken. Volgens een flinke meerderheid profiteren vooral machtige en rijke mensen van economische groei.

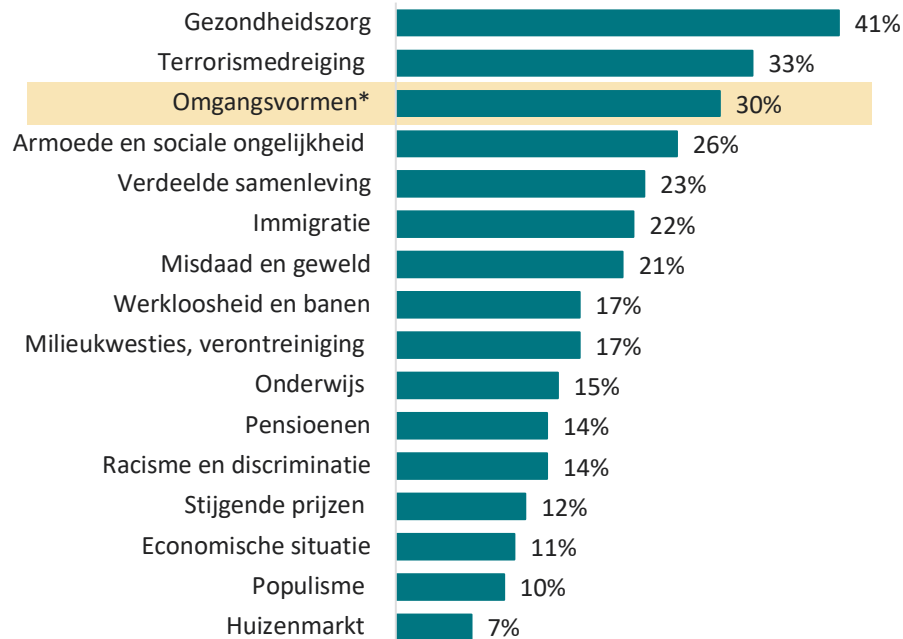
Dit gevoel van ongelijkheid is vooral aanwezig bij bezorgde tegenstanders en betrokken twijfelaars. Overtuigde kosmopolieten hebben alweer wat meer vertrouwen in het economische systeem en ervaren niet dat het moeilijker wordt voor hen om succes te hebben.

Neutrale buitenstaanders hebben geen sterk onderscheidend profiel op deze economische stellingen. De economische situatie tast hun persoonlijke situatie niet zozeer aan en ze zijn daarmee niet verbolgen of heel positief over de economie.

2. Belangrijke thema's in Nederland

De manier waarop mensen met elkaar omgaan is het derde meest belangrijke thema voor Nederlanders, na gezondheidszorg en terrorisme

Welke van de volgende kwesties ziet u als de belangrijkste waar Nederland vandaag de dag voor staat?
Selecteer maximaal drie antwoorden.

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

* uitgevraagd als: "de manier waarop wij met elkaar omgaan"

Na gezondheidszorg en terrorismedreiging vinden Nederlanders de manier waarop mensen met elkaar omgaan het belangrijkste waar het land vandaag de dag voor staat. Ook de verdeelde samenleving is een prominent thema.

Vrijwel elk segment vindt dit een thema van belang. Alleen bezorgde tegenstanders maken zich iets minder druk om dit thema. Voor deze groep Nederlanders zijn immigratie en misdaad & geweld belangrijkere issues.

Betrokken twijfelaars lijken als het gaat om de thema's die zij belangrijk vinden sterk op bezorgde tegenstanders, alleen vinden zij omgangsvormen belangrijker dan hen.

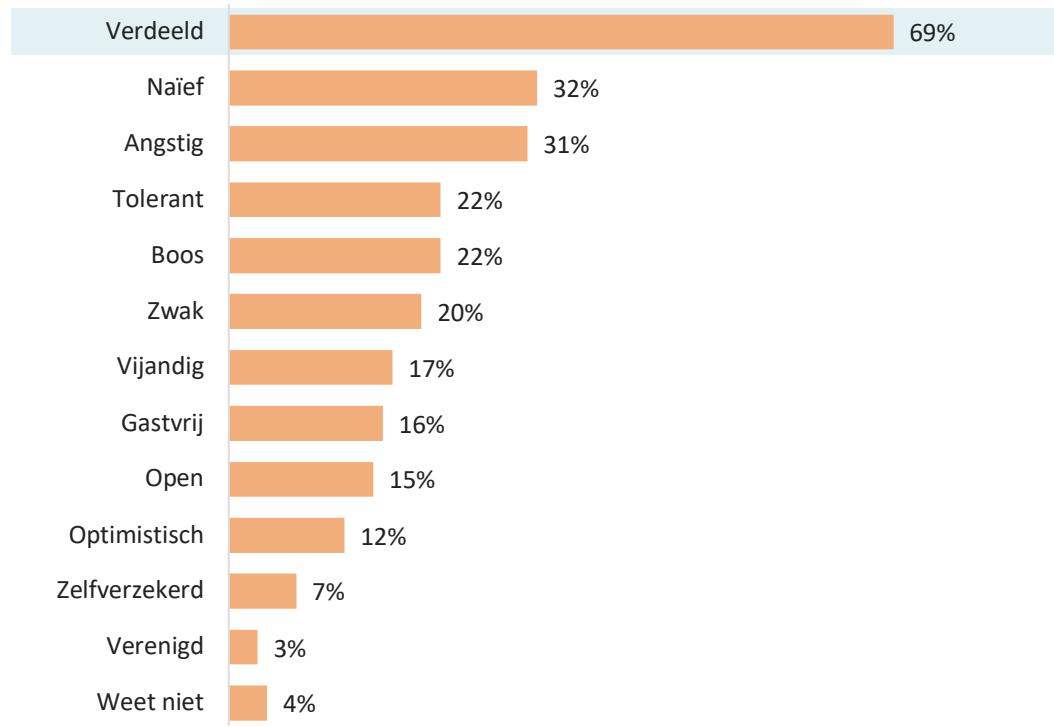
Overtuigde kosmopolieten maken zich meer dan andere segmenten druk om de verdeelde samenleving, milieukwesties, onderwijs en populisme.

Neutrale buitenstaanders vinden zorg en terrorisme de belangrijkste thema's en wijken daarmee niet veel af van gemiddelde Nederlanders. Vergeleken met andere segmenten hechten ze alleen meer aan de economische situatie.

2. Typering van Nederland

Nederlanders typeren hun land eenduidig als ‘verdeeld’

Welke van deze woorden of uitdrukkingen beschrijven volgens u het Nederland van vandaag het beste?
Selecteer zoveel antwoorden als u wilt.

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Wanneer we Nederlanders vragen naar associaties die zij met Nederland hebben, typeren opvallend veel van hen Nederland als verdeeld.

In alle segmenten vindt een ruime meerderheid dat dit Nederland karakteriseert. Onder betrokken twijfelaars en overtuigde kosmopolieten is deze associatie het sterkst: driekwart van deze groepen koppelt deze term aan het Nederland van vandaag. Onder bezorgde tegenstanders en neutrale buitenstaanders is dit respectievelijk 67% en 61%.

Bezorgde tegenstanders typeren Nederland, naast als verdeeld, ook vaker als naïef dan andere segmenten. 51% van hen vindt dit Nederland het beste kenmerken. Overtuigde kosmopolieten vinden Nederland vaker open.

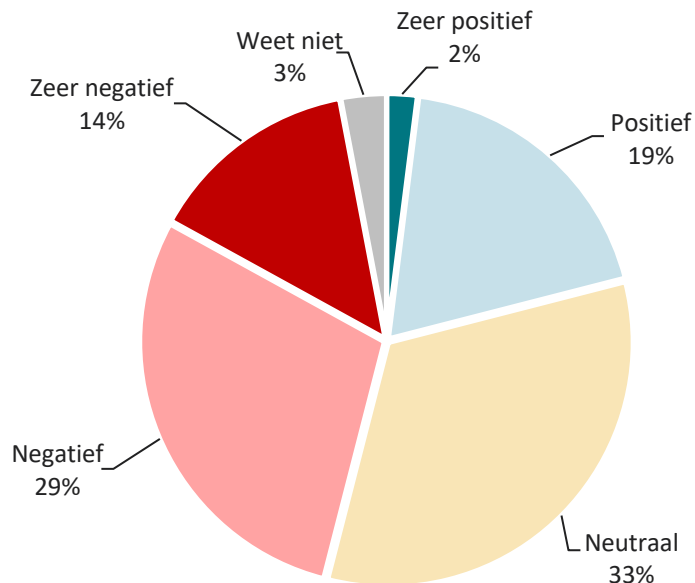
3. Immigratie en Islam

Wat is volgens Nederlanders de invloed van immigratie op Nederland en hoe kijken zij daar tegenaan? Wat is de houding van Nederlanders over de Islam?

3. Invloed immigratie op Nederland

Nederlanders zijn eerder negatief dan positief over de invloed van immigratie op Nederland; middensegmenten overwegend negatief

*Vindt u dat immigratie een positieve of negatieve invloed op Nederland heeft gehad?
Eén antwoord mogelijk.*

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Nederlanders beoordelen de invloed van immigratie op Nederland eerder negatief dan positief. Daarnaast geeft een derde aan geen oordeel te kunnen vellen over die invloed.

We zien dat op dit aspect dat het contrast tussen overtuigde kosmopolieten en de andere segmenten het grootst is. Van eerstgenoemde groep is de helft positief over immigratie in Nederland en zijn zij daarmee het meest positief.

Onder bezorgde tegenstanders heerst de grootste ontevredenheid over de invloed van immigratie op Nederland: 84% vindt die negatief.

Betrokken twijfelaars en neutrale buitenstaanders zijn overwegend negatief over immigratie en lijken daarmee op de gemiddelde Nederlander.

3. Invloed immigratie op maatschappij, cultuur en economie

De meeste Nederlanders vinden immigratie slecht omdat het Nederland verdeelt; een minderheid ziet ook voordelen voor cultuur en economie

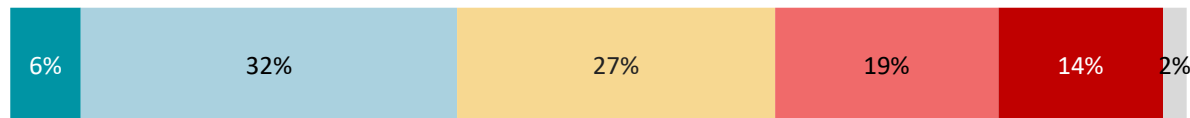
In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

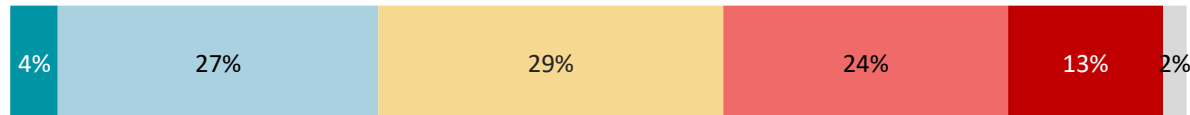
Immigratie is slecht voor Nederland en verdeelt de maatschappij in meningen en overtuigingen die sterk tegenover elkaar staan

Immigratie is goed voor het Nederlandse culturele leven en maakt Nederland een levendiger en boeiender plek om te leven

Immigratie is goed voor de Nederlandse economie en levert nieuwe vaardigheden en nieuwe kansen op en stimuleert om succesvol te zijn

Immigratie wordt door een deel van de Nederlanders als negatief beschouwd omdat het het land verdeelt in botsende meningen. Bijna de helft van de Nederlanders denkt er zo over. Bezorgde tegenstanders zijn hier het vaakst mee eens (86%), maar ook het merendeel van de middensegmenten is die mening toegegaan.

Overtuigde kosmopolieten kunnen zich veel meer vinden in de andere twee stellingen: immigratie is volgens hen goed voor cultuur en economie. Betrokken twijfelaars kunnen daar redelijk in meegaan, wat wijst op een genuanceerde mening. 45% van hen vindt immigratie goed voor de cultuur (25% niet) en 34% van hen denkt dat immigratie goed is voor de economie (38% niet).

3. Positieve inbreng immigranten op de arbeidsmarkt

Immigranten doen werk dat Nederlanders niet willen doen en willen volgens hen best integreren

In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

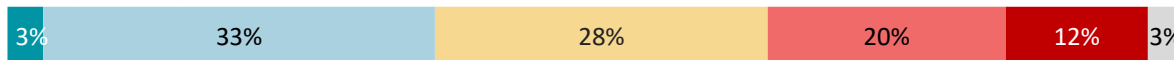
Immigranten doen vaak werk dat gedaan moet worden maar dat Nederlanders niet willen doen

Over het algemeen doen immigranten hun best om in de Nederlandse maatschappij te integreren

Immigranten zijn vaak bereid harder te werken voor minder loon dan Nederlandse werknemers

Immigranten met een hogere opleiding of diploma's moeten voorrang krijgen op immigranten met een lagere opleiding of zonder diploma's

Immigranten hebben vaak specialistische vaardigheden die werkgevers in Nederland maar moeilijk kunnen vinden

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Als het gaat over immigranten op de arbeidsmarkt valt op dat de houding van Nederlanders past binnen de gastarbeiderstraditie die Nederland kent. Volgens een groot deel van de Nederlanders zijn immigranten vooral inzetbaar voor werk dat Nederlanders zelf niet willen doen. De meeste Nederlanders geloven niet dat immigranten speciale vaardigheden bezitten die nodig zijn en vinden ook niet dat hoog opgeleide immigranten voorrang moeten krijgen op lager opgeleide immigranten.

Tussen segmenten zien we grote verschillen in antwoordpatronen. Vooral over de wil van immigranten om te integreren, zijn overtuigde kosmopolieten en, in mindere mate, betrokken twijfelaars redelijk positief; bezorgde tegenstanders zijn juist negatief en neutrale buitenstaanders neutraal.

Behalve bezorgde tegenstanders zien we dat er in elk segment overwegend wordt gedacht dat immigranten werk doen dat Nederlanders niet willen doen.

3. Positieve inbreng immigranten op de arbeidsmarkt

Nederlanders vinden dat immigranten profiteren zonder bij te dragen; een groot deel van hen gelooft dat zij voorrang op voorzieningen krijgen

In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

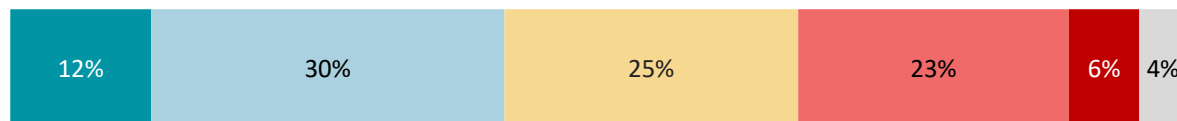
Immigranten eisen uitkeringen en sociale voorzieningen op, ook al hebben zij er niet aan bijgedragen

Immigrants receive priority over the own population when it comes to benefits, housing or use of public facilities

Immigrants in the Netherlands have made it harder for Dutch people to get a job

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Voor veel Nederlanders is het gebruik van Nederlandse sociale voorzieningen door immigranten een pijnpunt.

Het overgrote deel van hen is van mening dat immigranten ervan profiteren zonder bij te dragen. Bijna alle bezorgde tegenstanders zijn het daarmee eens (95%) en ook ruim driekwart van de betrokken twijfelaars deelt deze mening. Hoewel geen meerderheid, zijn neutrale buitenstaanders het hier ook overwegend mee eens.

In dezelfde mate vinden deze segmenten dat immigranten voorrang krijgen op sociale voorzieningen boven Nederlanders.

Ook denken vooral bezorgde tegenstanders en betrokken twijfelaars dat het moeilijker is geworden voor Nederlanders om aan werk te komen.

Overtuigde kosmopolieten zijn het overwegend oneens met deze stellingen.

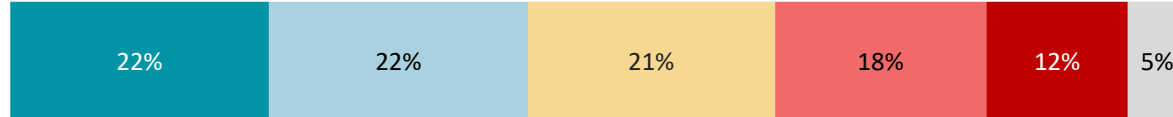
3. Islam in Nederland

Bijna de helft vindt de Islam en de Nederlandse samenleving niet verenigbaar; de vraag of moslims dezelfde waarden hebben als zichzelf wekt verdeeldheid

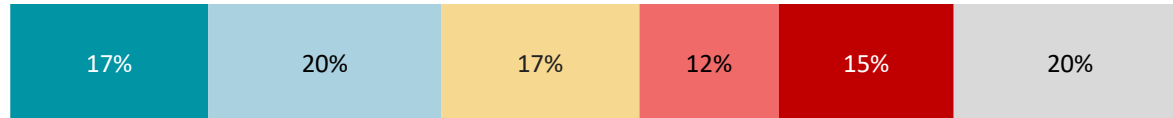
In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

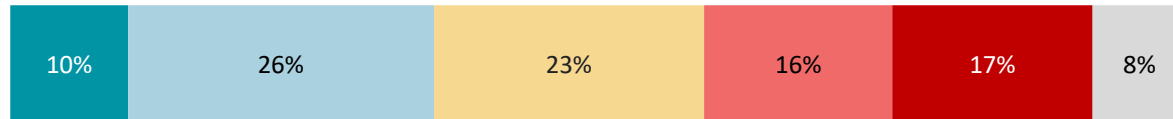
De Islam en de Nederlandse samenleving zijn niet met elkaar verenigbaar

De meeste moslims in Nederland zouden liever onder de wetten van Sharia leven dan onder Nederlandse wetten

De meeste moslims hebben vergelijkbare waarden als ik zelf

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Als het gaat om de Islam zien we dat bezorgde tegenstanders en betrokken twijfelaars enigszins overeenkomen. Bezorgde tegenstanders zijn sterk van mening dat de Islam niet thuishoort in Nederland. Ook een meerderheid van de betrokken twijfelaars is kritisch op de Islam.

Hoewel betrokken twijfelaars in grote mate vinden dat de Islam en de Nederlandse samenleving niet verenigbaar zijn, hebben de meeste moslims wel vergelijkbare waarden als zij. Hiermee is het contrast met bezorgde tegenstanders groot. Wel vermoeden betrokken twijfelaars dat de meeste moslims in Nederland liever de Sharia dan de Nederlandse wetten aanhangt en lijken daarmee weer op de bezorgde tegenstanders.

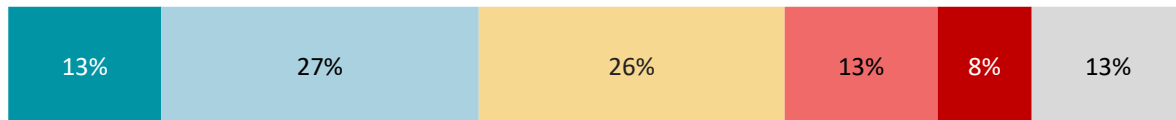
3. Islam

Er heerst vertwijfeling in Nederland over de vraag of de Islam een vreedzame godsdienst is; verschil in vertrouwen in moslims tussen groepen Nederlanders

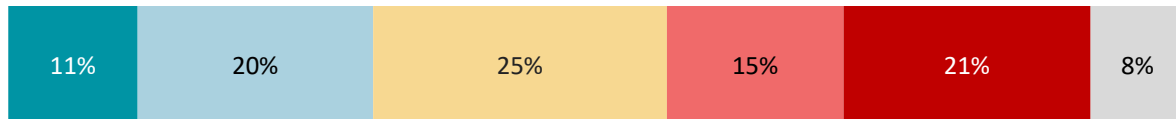
In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

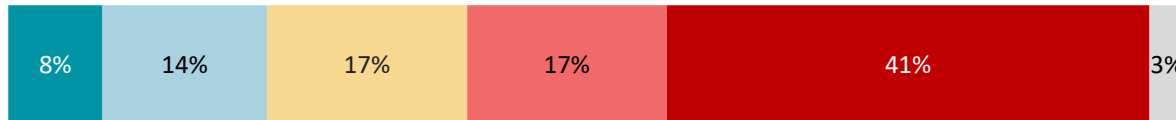
De kans dat vluchtelingen die naar Europa komen extremisten zijn of worden, is groter dan bij Nederlandse moslims

De Islam is een vreedzame godsdienst

Ik zou het niet erg vinden als er bij mij in de buurt een moskee werd gebouwd

Bijna net zoveel Nederlanders zijn het eens als oneens over de stelling of de Islam een vreedzame godsdienst is. De middensegmenten, betrokken twijfelaars en neutrale buitenstaanders, zijn het meest vertwijfeld. Het contrast tussen bezorgde tegenstanders en overtuigde kosmopolieten is het grootst: de eerste met argwaan over de vreedzame bedoelingen van de Islam en de tweede juist wel van mening dat de Islam vreedzaam is.

Vier op de tien Nederlanders denken dat vluchtelingen eerder extremisten zijn dan Nederlandse moslims. Betrokken twijfelaars antwoorden hier vrijwel hetzelfde op als de bezorgde tegenstanders en vrezen dus voor de intenties van vluchtelingen.

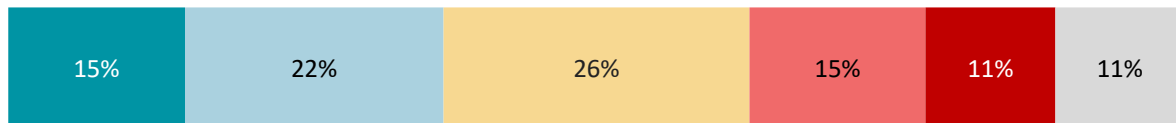
3. Discriminatie

De meningen over wie gediscrimineerd wordt in Nederland in het debat over moslims lopen sterk uiteen; groot contrast tussen segmenten

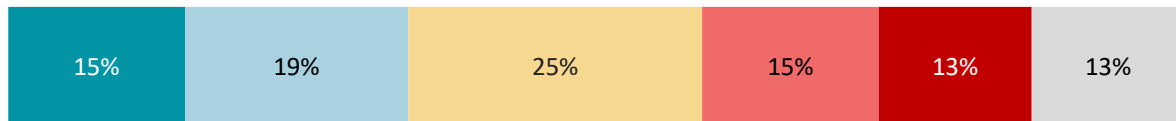
In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

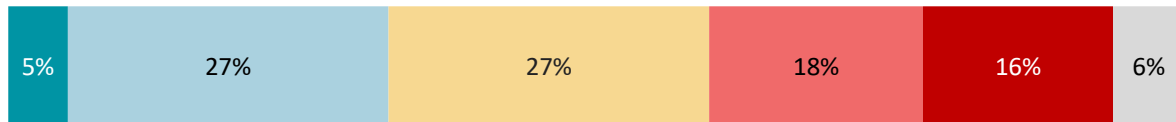
Nederlanders die zich zorgen maken over de Islam worden gediscrimineerd

Nederlanders die zich zorgen maken over de Islam worden meer gediscrimineerd dan moslims

Moslims worden in Nederland gediscrimineerd

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Als het gaat over het discriminatievraagstuk zien we opmerkelijke resultaten. Net iets meer Nederlanders zijn van mening dat mensen met zorgen over de Islam meer worden gediscrimineerd dan moslims. Dat terwijl het debat over discriminatie vaak gaat over etnische minderheden als slachtoffer.

De groep die vindt dat Nederlanders met zorgen over de Islam worden gediscrimineerd, zijn ook de Nederlanders die zich zorgen maken over de Islam. Acht op de tien van de bezorgde tegenstanders zijn het hiermee eens, maar ook een (kleine) meerderheid van de betrokken twijfelaars kan zich hierin vinden.

Waar bezorgde tegenstanders echter vinden dat moslims niet worden gediscrimineerd vinden betrokken twijfelaars dat weer wel.

Neutrale buitenstaanders blijven wederom neutraal.

4. Vluchtelingen

Hoe kijken Nederlanders aan tegen vluchtelingen? Mogen zij in Nederland blijven en zijn daar bepaalde voorwaarden aan verbonden? En wat vinden zij van de discussies die in Nederland gevoerd worden over vluchtelingen?

4. Vluchtelingen in Nederland

Vluchtelingen in nood moeten naar Nederland kunnen komen, vinden Nederlanders, maar er zitten nu nog veel economische vluchtelingen tussen

In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

Mensen moeten kunnen vluchten om te ontsnappen aan oorlog of vervolging, ook als dat betekent dat die mensen naar Nederland komen

Vluchtelingen zijn anders dan andere migranten omdat ze geen keus hadden bij het verlaten van hun vaderland

De meeste buitenlanders die mijn land als vluchteling willen binnenkomen zijn niet echt vluchtelingen. Ze komen hier alleen naar toe om economische redenen of om te profiteren van onze sociale voorzieningen

Het is te gevaarlijk om vluchtelingen Nederland binnen te laten omdat het risico dat er terroristen tussen zitten groot is.

We moeten onze grenzen compleet sluiten voor vluchtelingen – we kunnen er momenteel niemand meer accepteren

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Vluchtelingen die echt proberen te ontsnappen aan oorlog of vervolging zijn volgens Nederlanders welkom in Nederland. Ze hebben immers geen keus, vindt men. Drie op de tien Nederlander zijn voor het volledig sluiten van de grenzen.

Echter, het geloof dat de meeste vluchtelingen moesten vreezen voor hun leven onder Nederlanders is flinterdun. Bijna de helft vermoedt dat zij alleen hier komen om te profiteren van sociale voorzieningen.

Net als in hun houding jegens immigratie, splitst ook het thema vluchtelingen betrokken twijfelaars. Enerzijds vinden ze dat dat vluchtelingen geen keus hebben dan te vluchten, maar aan de andere kant zijn zij achterdochtig over de motieven van de meeste vluchtelingen. Ook vindt een meerderheid van hen het te gevaarlijk om vluchtelingen op te nemen vanwege een risico op terrorisme.

Onder neutrale buitenstaanders zien we ook verdeeldheid over deze stellingen, maar meer in de zin dat ze nergens een hele sterke mening over hebben, zoals bezorgde tegenstanders en overtuigde kosmopolieten.

4. Discussies over vluchtelingen

Een ruime meerderheid ervaart in Nederland een sterke druk stelling te nemen vóór of tegen vluchtelingen, mogelijk vanuit diverse perspectieven

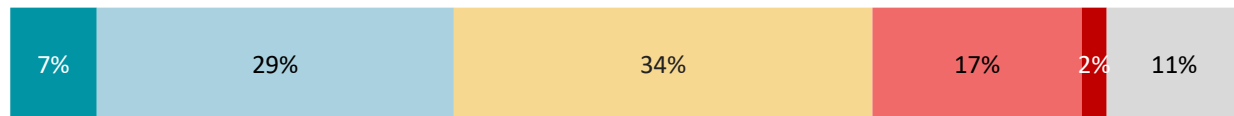
In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

In Nederland bestaat een sterke druk om stelling te nemen vóór of tegen vluchtelingen, je kan geen middenpositie kiezen

Al mijn vrienden hebben doorgaans dezelfde mening als ik als het om vluchtelingen gaat

Ik ken persoonlijk maar weinig andere mensen die hetzelfde over vluchtelingen denken als ik

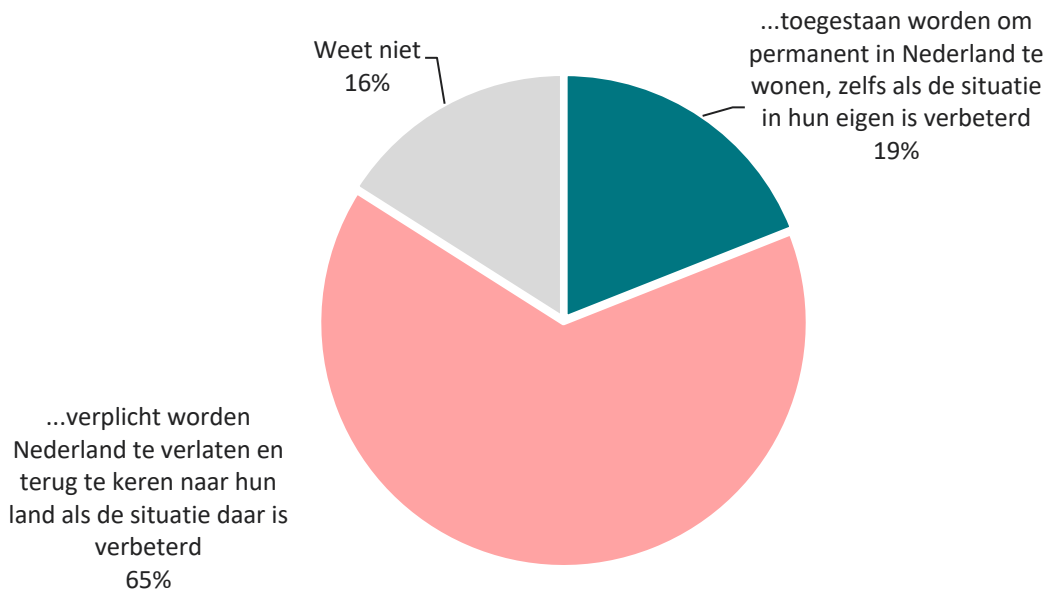
Een overtuigende meerderheid is van mening dat er druk wordt uitgeoefend om voor of tegen vluchtelingen te zijn. Opvallend is dat zowel de gepolariseerde segmenten als de middensegmenten het hiermee eens zijn. Een mogelijke verklaring voor deze eenduidigheid is dat de middensegmenten, die niet per se voor of tegen vluchtelingen zijn, vanuit die positie niet in één van de kampen geplaatst willen worden, overtuigde kosmopolieten vinden dat er druk is om tegen vluchtelingen te zijn en bezorgde tegenstanders ervaren weer druk om vóór te zijn.

De laatste groep ervaart die druk waarschijnlijk niet in zijn of haar directe omgeving. Een meerderheid van hen geeft aan dat al hun vrienden dezelfde mening over dit thema hebben. Ook bijna de helft van de betrokken twijfelaars heeft alleen maar gelijkgestemde vrienden. Overtuigde kosmopolieten geven vaker aan ook vrienden te hebben met andere meningen en neutrale buitenstaanders weten eerder niet hoe hun vrienden over vluchtelingen denken.

4. Acceptatie vluchtelingen

Twée op de drie Nederlanders vinden dat vluchtelingen moeten terugkeren zodra de situatie in hun land verbeterd is

*Moeten de vluchtelingen die Nederland accepteert volgens u ...?
Eén antwoord mogelijk.*

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Nederlanders zien graag dat vluchtelingen terugkeren naar hun land van herkomst zodra daar de situatie is verbeterd. Er zijn maar weinig Nederlanders die vinden dat vluchtelingen permanent moeten kunnen blijven.

Volgens de verwachting zijn overtuigde kosmopolieten nog het meest voor een permanent verblijf van vluchtelingen. Echter is zelfs in deze groep nog geen meerderheid positief over de invloed van immigratie op Nederland. In andere segmenten is men overtuigd voorstander van het alleen tijdelijk opvangen van vluchtelingen.

4. Integratie vluchtelingen

Bijna alle Nederlanders vinden dat vluchtelingen die in Nederland moeten komen Nederlands moeten leren

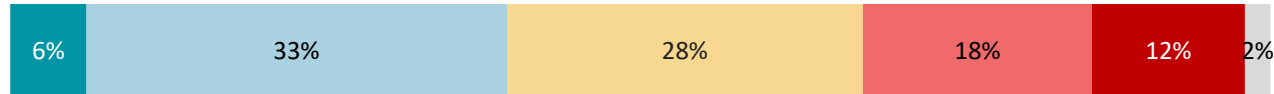
In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

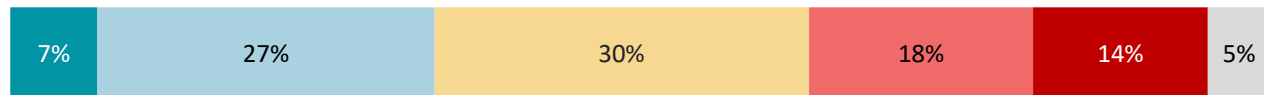
Vluchtelingen die tegenwoordig in Nederland komen wonen moeten Nederlands leren

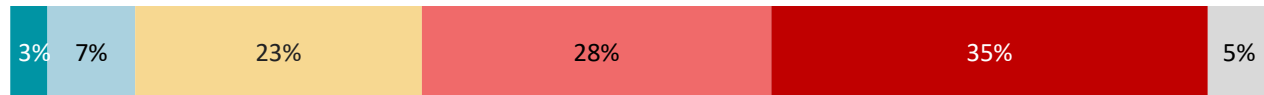
Vluchtelingen die naar Nederland komen moeten hun eigen tradities kunnen behouden

Vluchtelingen die tegenwoordig naar Nederland komen, zorgen ervoor dat Nederland meer open staat voor nieuwe ideeën en culturen

Vluchtelingen moeten tegen lagere lonen kunnen werken dan Nederlandse staatsburgers

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Eén van de weinige punten waar Nederlanders het bijna unaniem over eens zijn, is dat vluchtelingen direct de taal moeten leren als ze in Nederland komen wonen. Ook overtuigde kosmopolieten en neutrale buitenstaanders zijn hier sterk voorstander van.

Meer verdeeldheid is er over het behoud van tradities. Enerzijds zijn er de overtuigde kosmopolieten en betrokken twijfelaars die vinden dat die tradities behouden mogen worden. Anderzijds zijn er de bezorgde tegenstanders die dat zeer onwenselijk vinden en neutrale buitenstaanders die, geheel volgens hun profiel, zich afzijdig houden.

Daarnaast is een meerderheid van de Nederlanders tegen de stelling dat vluchtelingen voor een lager loon moeten werken dan Nederlandse staatsburgers.

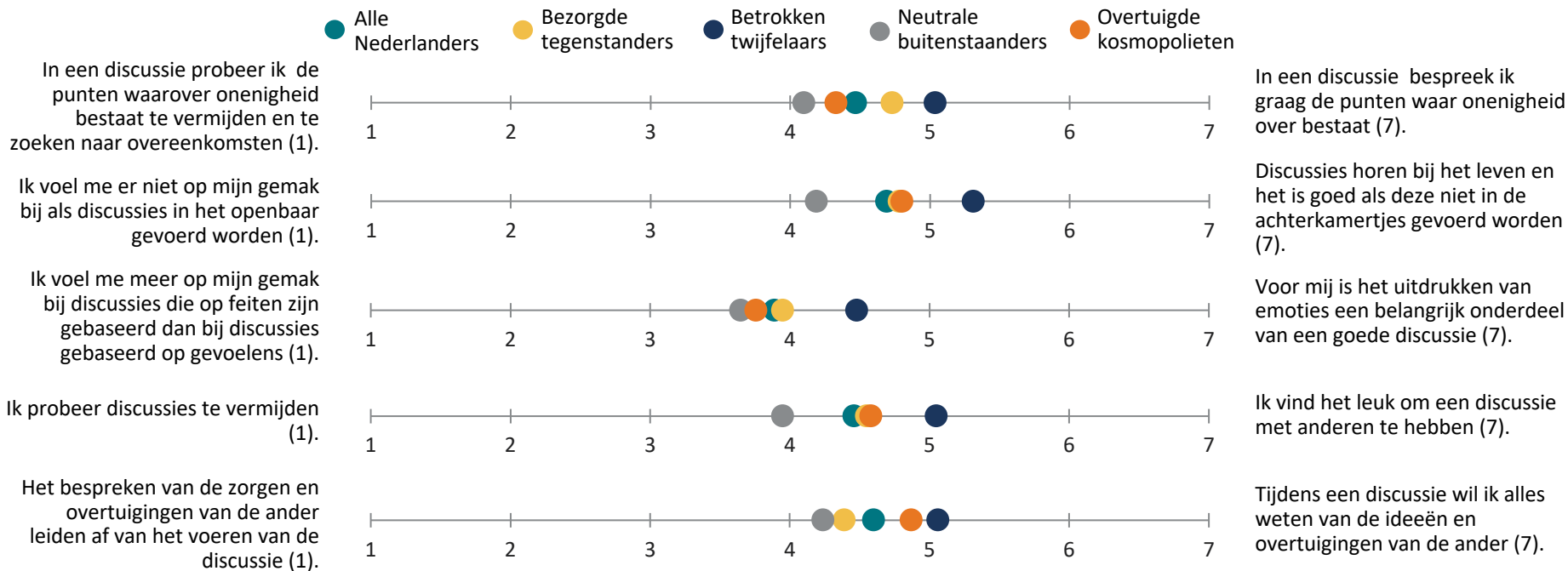
5. Discussies en maatschappelijke waarden

Hoe gedragen Nederlanders zich in discussies in het algemeen en over immigratie en vluchtelingen? Welke maatschappelijke waarden vinden zij belangrijk?

5. Rol in discussies

Nederlanders discussiëren graag; betrokken twijfelaars zijn de meeste gevorderde 'debaters', neutrale buitenstaanders onttrekken zich liever van discussies

De volgende vragen gaan over situaties waarin u het oneens bent met iemand anders of waarin u een meningsverschil met iemand heeft. Lees de onderstaande zinnen door en geef aan op een schaal van 1 tot en met 7 met welke van de twee u het meer eens bent.

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

De stippen in de figuur zijn de gemiddelde scores van de totale groep en de segmenten op een zevenpuntschaal

5. Discussies over vluchtelingen

Nederlanders zijn ook assertief in discussies over vluchtelingen: ze uiten graag hun mening, maar luisteren daarvoor goed naar andere meningen

De volgende vraag gaat over situaties waarin twee mensen met elkaar van mening verschillen of Nederland vluchtelingen en migratie moet toestaan.

Wat zou uw typische reactie zijn op deze situatie? Ik zou vooral...

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

Duidelijk maken hoe ik erover denk

Wachten met mijn eigen mening bepalen totdat ik beide partijen heb gehoord

Bruggen helpen bouwen bij de dingen waarover ze het oneens zijn

De tegenstrijdigheden in de verhalen van beide partijen onderstrepen

Een ander onderwerp ter sprake brengen waar ze het beiden over eens kunnen worden

Mezelf buiten het meningsverschil houden

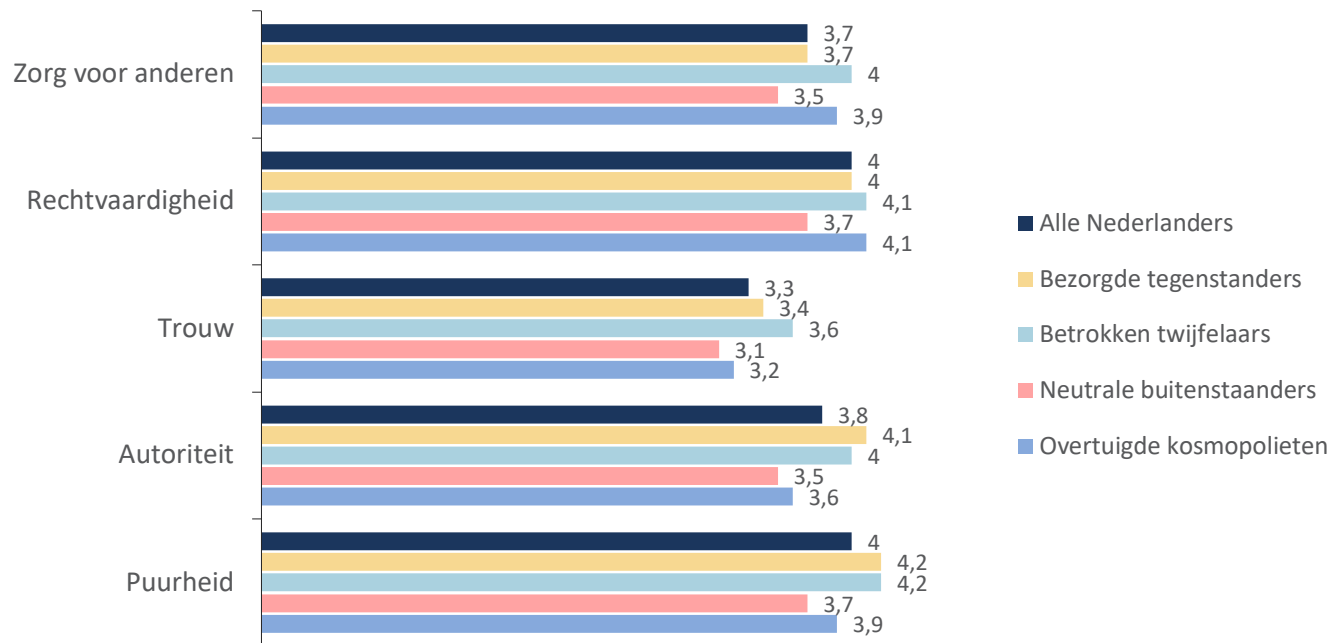
In discussies over migratie en vluchtelingen vertellen de meeste Nederlanders graag hun mening. Voordat zij dat doen, zeggen Nederlanders wel te wachten tot de discussiërende partijen zijn gehoord en zoekt een groot deel naar manieren om bruggen te bouwen.

Voor alle segmenten, behalve neutrale buitenstaanders, is het duidelijk geven van de eigen mening de voornaamste rol die zij aantrekken in discussies. Neutrale buitenstaanders onttrekken zich liever van die discussie.

Betrokken twijfelaars zijn wat dat betreft het tegenovergestelde van de neutrale buitenstaanders. Zonder een scherpe mening over vluchtelingen te hebben, lijken zij plezier te beleven aan het discussiëren. Naast het duidelijk maken van hun mening na andere partijen gehoord te hebben, wijzen zij de partijen graag op tegenstrijdigheden en helpen zij bruggen te bouwen tussen deze partijen.

Nederlanders vinden rechtvaardigheid en puurheid belangrijke waarden in de maatschappij

De onderstaande figuur met gemiddelde scores geeft weer welke waarden Nederlanders en de segmenten belangrijk vinden in een samenleving. De waarden in de grafiek zijn samengestelde constructen volgens de zogeheten *Moral Foundations Questions*. In de bijlagen vindt u meer informatie over deze vraagtechniek en hoe zij zijn samengesteld.

De segmenten verschillen in de maatschappelijke waarden die zij belangrijk vinden. Zo hechten overtuigde kosmopolieten meer aan zorg voor anderen en minder aan een groepsgevoel. Bezorgde tegenstanders vinden autoriteit en puurheid weer relatief belangrijk.

Opvallend en tegelijk typerend is dat neutrale buitenstaanders relatief weinig aan alle basale waarden hechten. Betrokken twijfelaars aan de andere kant scoren hoog op alle fundamentele waarden.

6. Onbewuste houdingen en beeldvorming rond vluchtelingen

Hoe zeker zijn Nederlanders over hun houding over vluchtelingen?
En wat vinden zij van hoe vluchtelingen worden afgebeeld in Nederland en hoe willen zij dat vluchtelingen afgebeeld worden?

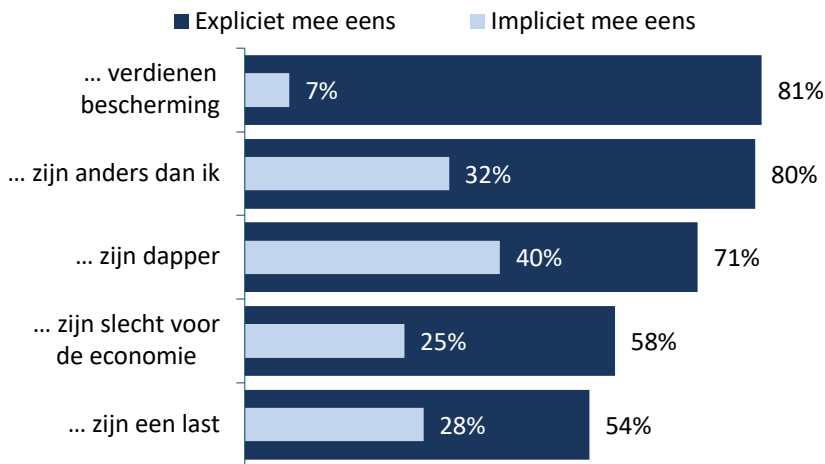
6. Implicit Reaction Time (IRT)

De discrepantie tussen rationele en emotionele associaties met vluchtelingen (1)

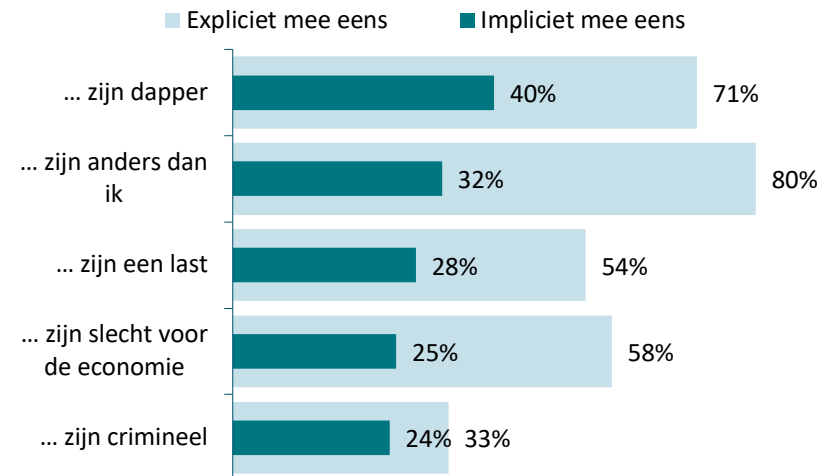
In de hersenen bestaan twee besturingssystemen die ervaringen en gedrag sturen. In de ene hersenhelft, ook wel systeem 1, reageert men automatisch, intuïtief, emotioneel en onbewust en in het andere, systeem 2, produceert men doordachte, rationele, cognitieve en bewuste reacties. We denken vaak dat we rationele wezens zijn en vooral beslissingen nemen op basis van systeem 2, maar veel van onze reacties, associaties en overtuigingen zijn emotioneel gedreven en daardoor snel en onbewust gemaakt. Met Implicit Reaction Time* kijken we niet alleen of mensen het eens zijn met een bepaald aspect, maar ook hoe snel ze antwoord geven. Hieruit kunnen we bepalen in hoeverre het bewuste antwoord van de mensen overeenkomt met het onbewuste en intuïtieve gevoel dat 'vluchtelingen' bij hen oproepen.

We legden Nederlanders zestien positieve en negatieve associaties voor en vroegen hen welke zij op vluchtelingen van toepassing vinden. De staafdiagrammen hieronder geven de vijf sterkste expliciete en de vijf sterkste impliciete associaties weer. Op de volgende pagina beschrijven we de belangrijkste bevindingen.

Top-5 expliciete, rationele aspecten.
Vluchtelingen...

Top-5 impliciete, emotionele aspecten.
Vluchtelingen...

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

* Voor meer uitleg over de vraagtechniek Implicit Reaction Time (IRT) en meer resultaten op alle aspecten, zie bijlagen

Er is discrepantie tussen rationele en emotionele associaties met vluchtelingen (2)

De resultaten in de grafieken laten zien dat er best wat discrepantie bestaat tussen rationele en emotionele associaties met vluchtelingen. Expliciet vindt een groot aandeel Nederlanders dat vluchtelingen bescherming verdienen (81%), anders zijn dan zichzelf (80%), dapper zijn (71%), slecht voor de economie zijn (58%) en een last zijn (54%). Deze aspecten worden vluchtelingen toegeschreven zonder rekening te houden met de reactiesnelheid van respondenten. Respondenten kunnen hier kort of lang over nadenken en uiteindelijk hebben besloten dat ze dit aspect van toepassing vinden.

De andere grafiek stelt ons in staat te analyseren welke aspecten een sterke emotionele reactie oproepen bij Nederlanders. In die top-5 sterkste impliciete aspecten zien we een duidelijk andere volgorde dan bij de expliciete onderwerpen. Dit betekent dat Nederlanders niet een even sterke emotionele zekerheid hebben over de aspecten die zij rationeel van toepassing vinden. De vijf aspecten met de sterkste emotionele associaties met vluchtelingen zijn 'dapper' (40%), 'anders dan ik' (32%), 'een last' (28%), 'slecht voor de economie' (25%) en 'crimineel' (24%).

De vergelijking tussen de sterkste expliciete en impliciete associaties met vluchtelingen laat zien dat mensen rationeel in grote mate vinden dat vluchtelingen bescherming verdienen, maar slechts een heel klein deel daar emotionele lading aan geeft. Dit wijst erop dat de meeste Nederlanders vooral uit een vorm van plichtsbesef vinden dat vluchtelingen bescherming verdienen.

Een aspect dat Nederlanders rationeel maar ook emotioneel associëren met vluchtelingen is het dapper zijn. Dit aspect komt in de expliciete en de impliciete top-5 voor. Deze sterke associatie tussen vluchtelingen en dapper zijn wordt door alle segmenten gemaakt, behalve door bezorgde tegenstanders. Zij vinden vluchtelingen überhaupt niet dapper.

Aan de andere kant zien we dat Nederlanders een sterk rationeel en emotioneel gevoel hebben dat vluchtelingen anders zijn dan zij. Dit laat zien dat Nederlanders zich moeilijk kunnen verplaatsen in de situatie van vluchtelingen. Opvallend is dat segmenten hier eenduidig in zijn. Overtuigde kosmopolieten hebben alleen een minder emotionele associatie bij dit aspect dan de andere segmenten.

Andere aspecten die een relatief sterke rationele en emotionele reactie uitlokken zijn 'vluchtelingen zijn een last' en 'vluchtelingen zijn slecht voor de economie'.

Rationeel vinden maar weinig mensen vluchtelingen crimineel, maar de mensen die dit van toepassing vinden op vluchtelingen staan daar ook in emotionele zin sterk achter. Niet verrassend vinden vooral bezorgde tegenstanders, de meest kritische Nederlanders, dit aspect van toepassing. Overtuigde kosmopolieten zijn het hier juist expliciet en impliciet sterk mee oneens.

6. Associaties beelden vluchtelingen

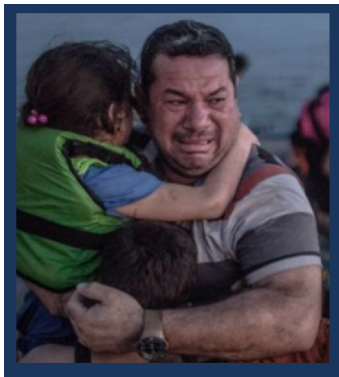
Het 'slachtoffer'-frame roept duidelijk negatievere associaties op dan het 'helden'-frame

Welke bewuste en onbewuste associaties mensen hebben over concepten wordt sterk gevoed door hoe het concept wordt afgebeeld. Een beeld heeft het vermogen een concept in een fractie over te brengen.

Bewust of onbewust zet het beeldgebruik door de media, de regering en goede doelen aan tot meningsvorming over vluchtelingen. Draagt het huidige dominante beeldgebruik daardoor niet alleen maar bij aan polarisatie?

We legden twee beelden met een duidelijk verschil in gevoelswaarde voor aan Nederlanders en vroegen allereerst naar hun associaties bij deze beelden. We zien daarnaast de open associatie in een zogeheten *wordcloud*: hoe groter het woord, hoe vaker het wordt genoemd.

Afbeelding 1: "slachtoffer"

Wat komt er bij u op als u de volgende afbeelding ziet?*

Afbeelding 2: "held"

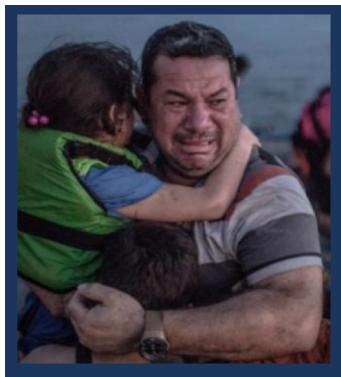

*: De helft van de respondenten kreeg bij het beantwoorden van deze vragen afbeelding 1 te zien; de andere helft afbeelding 2.

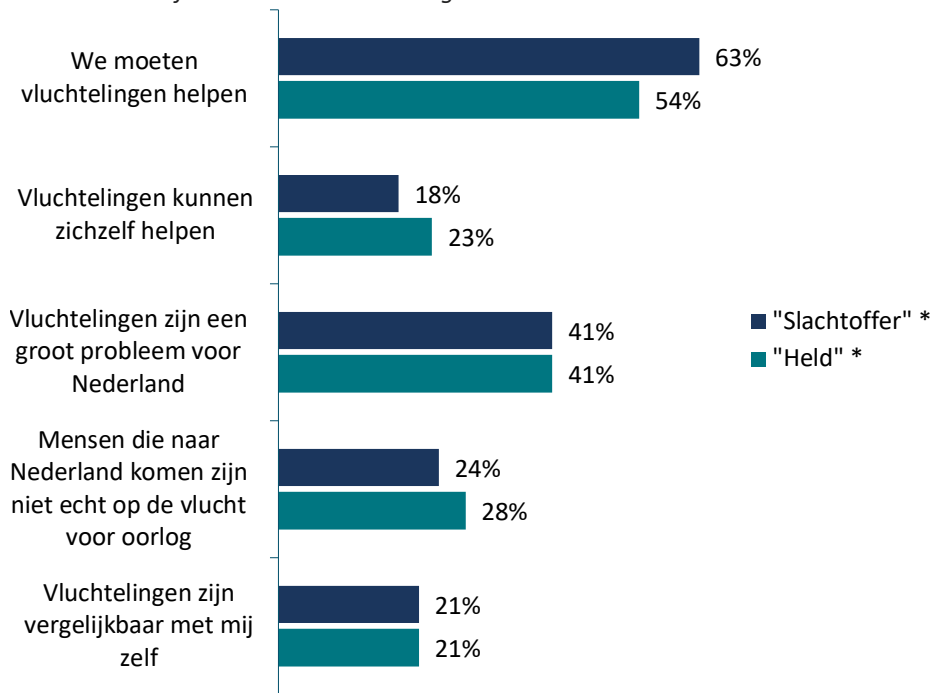
De eerste afbeelding is geselecteerd omwille van het slachtoffer-frame dat het representeert en de tweede vanwege het helden-frame dat afgebeeld wordt.

6. Impact beelden op houding over vluchtelingen

De afbeelding van vluchtelingen als 'slachtoffer' vergroot de hulpurgentie; het 'helden'-frame maakt vluchtelingen zelfredzamer

In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?
- is het eens of zeer eens met de stelling

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

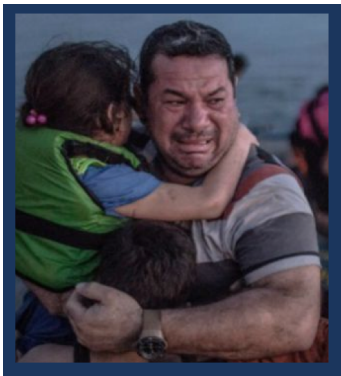
Wanneer we Nederlanders het slachtoffer-frame voorleggen, is het urgentie-effect (we moeten vluchtelingen helpen) hoger dan wanneer we een andere groep het helden-frame laten zien. Bij het zien van het helden-frame zijn Nederlanders anderzijds vaker van mening dat vluchtelingen zichzelf kunnen helpen dan bij het slachtoffer-frame.

Verder valt op dat vooral betrokken twijfelaars in grotere mate denken dat mensen die naar Nederland komen niet op de vlucht zijn voor oorlog bij het zien van het helden-frame dan het slachtoffer-frame. In andere segmenten is er nagenoeg geen verschil tussen de afbeeldingen.

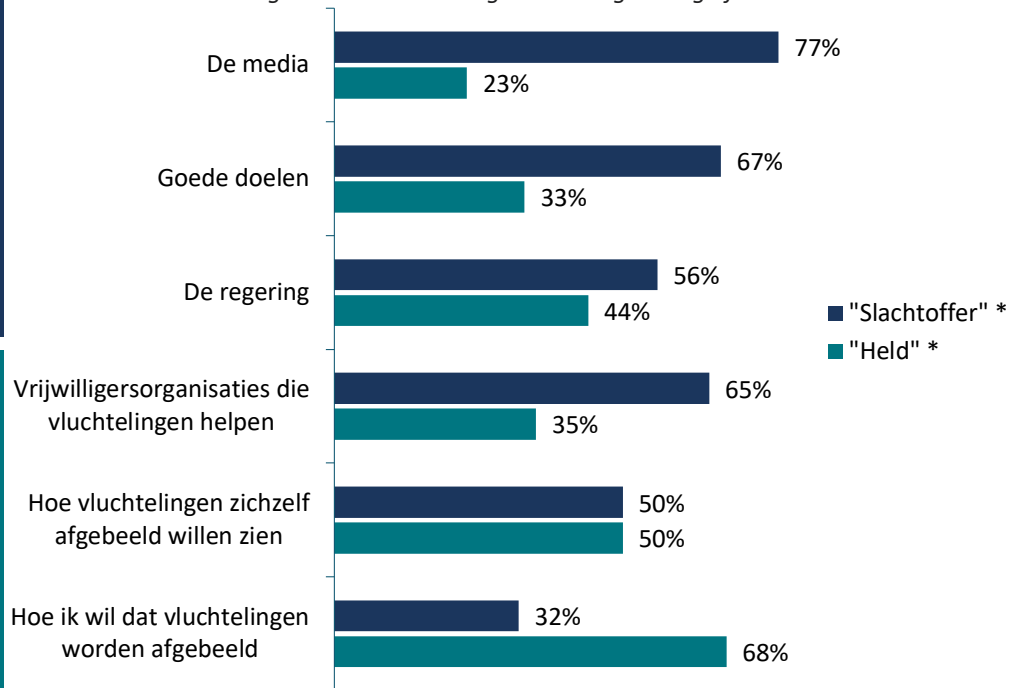
Het verschil tussen de afbeeldingen heeft geen effect op de stelling of vluchtelingen een groot probleem zijn en of ze hetzelfde zijn als Nederlanders zelf.

*: De helft van de respondenten kreeg bij het beantwoorden van deze vragen afbeelding 1 te zien; de andere helft afbeelding 2. De eerste afbeelding is geselecteerd omwille van het slachtoffer-frame dat het representeert en de tweede vanwege het helden-frame dat afgebeeld wordt.

Er is discrepantie tussen hoe vluchtelingen nu worden afgebeeld (slachtoffer) en hoe men wil dat vluchtelingen worden afgebeeld (held)

Welk van deze twee afbeeldingen geeft volgens u het beste weer hoe de volgende organisaties vluchtelingen vandaag de dag afbeelden? *

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

*: In tegenstelling tot eerdere vragen werd bij deze vraag beide afbeeldingen aan alle respondenten voorgelegd.

De resultaten hiernaast laten zien dat er een duidelijk verschil zit in de manier waarop instituties vluchtelingen nu weergeven en hoe Nederlanders eigenlijk willen dat vluchtelingen afgebeeld moeten worden. Niet alleen de media beeldt vooral het slachtoffer-frame uit volgens Nederlanders, maar ook goede doelen en vrijwilligersorganisaties zetten dat beeld in grote mate in. Dat de publieke opinie liever het andere beeld ziet, vraagt om een evaluatie van de huidige communicatiestrategie.

Als we kijken naar de segmenten zien we weinig verschillen. Ieder segment vindt het slachtoffer-frame de status quo, maar geeft de voorkeur aan andere beeldvorming.

Opvallend is wel dat overtuigde kosmopolieten overwegend denken dat vluchtelingen het liefst worden afgebeeld als held, maar betrokken twijfelaars en bezorgde tegenstanders denken dat vluchtelingen zelf volgens het slachtoffer-frame willen worden weergegeven.

Er is discrepantie tussen hoe vluchtelingen nu worden afgebeeld (slachtoffer) en hoe men wil dat vluchtelingen worden afgebeeld (held)

Welk van deze twee afbeeldingen zouden goede doelen en maatschappelijke organisaties moeten gebruiken om vluchtelingen af te beelden?

Een kleine meerderheid van de Nederlanders vindt dat goede doelen het "held"-frame moeten afbeelden en niet het "slachtoffer"-frame.

Als toelichting daarop denkt deze groep dat een positievere, sterkere weergave van vluchtelingen effectiever is voor een breder draagvlak voor vluchtelingen. Het 'slachtoffer-beeld zien we al genoeg en een hele lange tijd, menen zij, wat ervoor zorgt dat de urgentie om te helpen inflaateert.

Ook speelt dit minder hard in op de emotie, zeggen sommige respondenten, wat een aangener gevoel geeft voor de ontvanger.

Daarnaast laat dit beeld beter de blijheid en dankbaarheid van vluchtelingen zien bij het bereiken van het land. Dit heeft positieve gevolgen voor het imago van vluchtelingen. Deze groep verwacht door het optimisme van de vluchteling dat dit beeld meer aanzet tot contact tussen vluchtelingen en Nederlanders.

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Een grote minderheid van de Nederlanders die de voorkeur geven aan deze weergave van vluchtelingen, licht toe dat dit beeld meer de urgentie aantoont en de (rauwe) realiteit laat zien.

Op deze afbeelding wordt volgens deze groep de 'echte' vluchteling getoond. Een vluchteling met pijn en wanhoop die de vlucht met zich meebrengt.

Daarnaast is er een deel van deze groep dat ervan overtuigd is dat deze emotie meer donateurs oplevert dan wanneer een optimistische frame van vluchtelingen wordt gebruikt.

7. Voorwaarden en aanknopingspunten

Welke voorwaarden stellen Nederlanders aan de opvang van vluchtelingen? En welke aanknopingspunten zijn er voor maatschappelijke organisaties voor een dialoog met kritische en twijfelende Nederlanders?

7. Voorwaarden acceptatie vluchtelingen

Vluchtelingen zijn welkom als zij zoveel mogelijk assimileren in de Nederlandse maatschappij; Nederlanders zouden andersom ook bescherming wensen

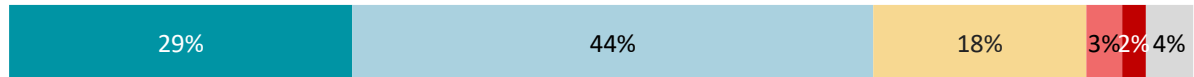
In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

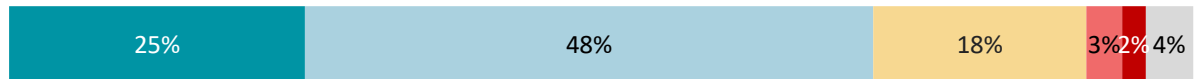
Als vluchtelingen de Nederlandse cultuur respecteren en onze wetten accepteren, dan zijn ze hier welkom.

Als ik uit een ander land afkomstig was en op de vlucht was voor verschrikkelijke omstandigheden aldaar, zou ik willen dat Nederland me bescherming bood.

Al tientallen jaren zijn mensen met verschillende achtergronden en met verschillende overtuigingen naar Nederland gekomen. Maar zo lang ze hard werken, de taal leren en bijdragen aan de samenleving, is er hier plaats voor hen.

Waar Nederlanders over het algemeen vrij kritisch zijn over vluchtelingen, in het bijzonder over het gebruik van sociale voorzieningen door die vluchtelingen, laten deze resultaten zien dat er nuance in hun houding zit. Ook geeft het weer waar de opening zit voor dialoog over vluchtelingen bij Nederlanders in hun kritische houding.

Zo vindt een grote meerderheid dat vluchtelingen welkom zijn wanneer zij hard werken, de taal leren, bijdragen aan de samenleving en zich aan de Nederlandse wetten houden en de cultuur respecteren. Ook door Nederlanders zich te laten verplaatsen in het leed van vluchtelingen lijkt de afstand tussen Nederlanders en vluchtelingen zich te verkleinen.

Zelfs het meest kritische segment erkent dat er in Nederland een plaats moet zijn voor vluchtelingen wanneer zij laten zien dat ze willen bijdragen. In andere segmenten is deze overtuiging nog sterker.

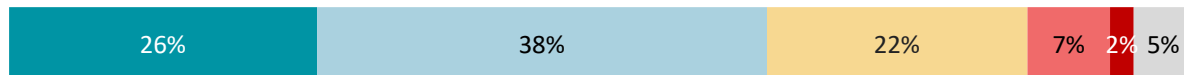
7. Opvang vluchtelingen

Een meerderheid van de Nederlanders is bang voor een aanzuigende werking bij acceptatie van vluchtelingen; ook al zit het in onze cultuur om oorlogs-vluchtelingen op te vangen

In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? Slechts één antwoord per uitspraak

■ Zeer mee eens ■ Mee eens ■ Neutraal ■ Mee oneens ■ Zeer mee oneens ■ Weet niet

Als Nederland en Europa grote aantallen vluchtelingen verwelkomen, zal dat nog veel meer mensen in plekken zoals Afrika, Syrië, Irak en Afghanistan aanmoedigen om ook naar Europa te komen.

We moeten vluchtelingen in Nederland accepteren omdat het onderdeel is van de cultuur van ons land en onze geschiedenis om mensen te verwelkomen die oorlog en geweld ontvluchten.

Nederland heeft de economische en financiële middelen om vluchtelingen te verwelkomen, en heeft dus een verplichting om dat te doen.

Een groot deel van de Nederlanders vreest voor de aanzuigende werking wanneer Nederland en Europa veel vluchtelingen opvangen. Dit laat zien dat dosering van de toelating en het idee dat daar controle en overzicht op is belangrijke aspecten zijn voor Nederlanders in de vraag of vluchtelingen wel of niet toegelaten moeten worden.

Er zijn daarnaast meer mensen die vinden dat Nederland het aan haar cultuur en welvaart verplicht is om vluchtelingen op te vangen dan mensen die dat niet vinden.

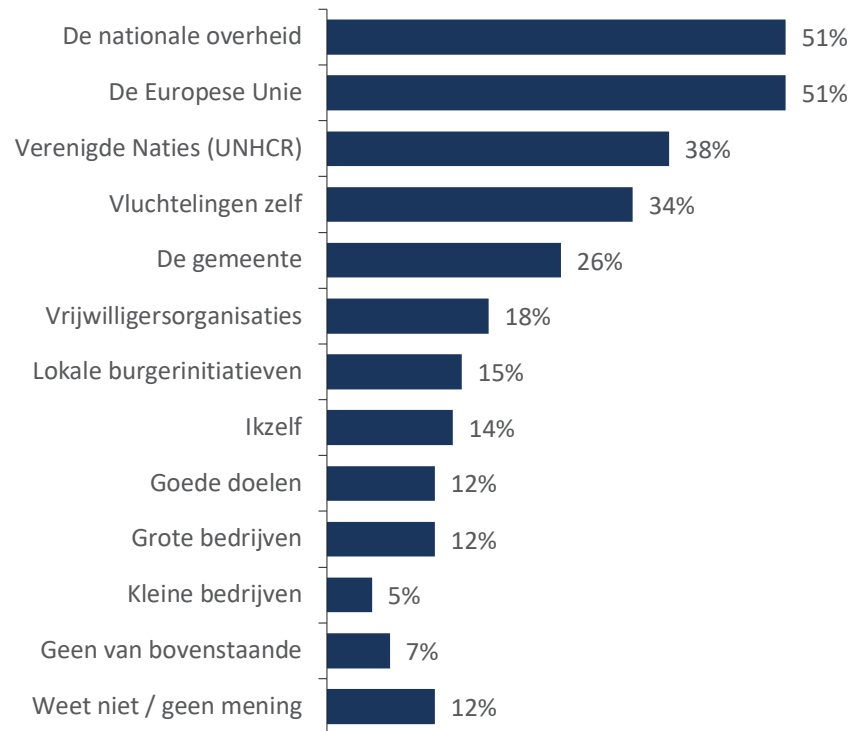
Als we kijken naar de segmenten zien we dat overtuigde kosmopolieten het hier het sterkst mee eens zijn, maar dat ook betrokken twijfelaars zich hier grotendeels in kunnen vinden.

Echter zij gaan met de bezorgde tegenstanders mee in de vrees dat het verwelkomen van vluchtelingen een aanzuigende werking heeft. Ook een meerderheid van de neutrale buitenstaanders is het hiermee eens.

7. Verantwoordelijkheid instituties opvang vluchtelingen

Vooral de Nederlandse overheid en de Europese Unie moeten meer verantwoordelijkheid dragen voor het helpen van vluchtelingen

Wie moeten er meer verantwoordelijkheid nemen voor het helpen van vluchtelingen?

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Als er organisaties zijn die meer moeten doen om vluchtelingen te helpen, zijn dat de nationale overheid en de Europese Unie.

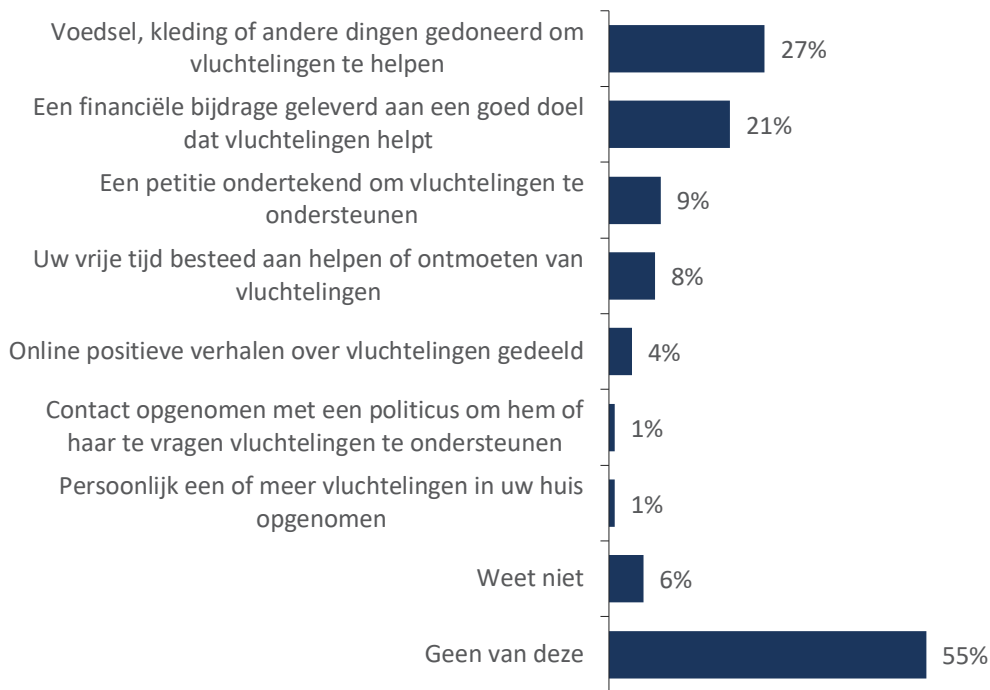
Als we kijken naar de segmenten zien we niet zozeer een verschil in welke organisaties verantwoordelijkheid moeten dragen, maar meer in de mate waarin er meer verantwoordelijkheid moet worden genomen. Zo vinden overtuigde kosmopolieten dat al deze organisaties meer moeten doen, terwijl bezorgde tegenstanders minder actie verlangen van instituties. Zij leggen de verantwoordelijkheid bij de vluchtelingen zelf.

Betrokken twijfelaars vinden net iets vaker dan gemiddeld dat de nationale overheid en de EU meer moeten doen; neutrale buitenstaanders zitten wat dat betreft net onder dat gemiddelde.

7. Bijdrage Nederlanders vluchtelingen

Als Nederlanders recent vluchtelingen hebben geholpen, doneerden zij vooral voedsel, spullen of geld; 55 procent deed niets

Welke van de volgende dingen, indien van toepassing, heeft u in de afgelopen twee jaar gedaan om vluchtelingen in Nederland te helpen? Selecteer zoveel antwoorden als u wilt

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

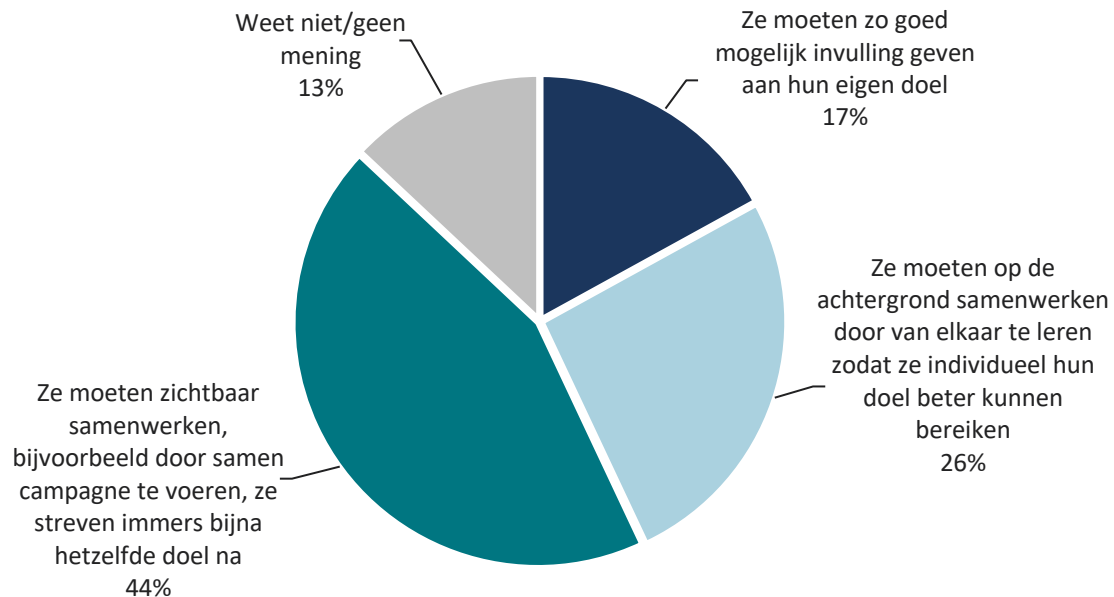
Ruim vier op de tien Nederlanders hebben zich op uiteenlopende manieren ingezet om vluchtelingen te helpen. Aangezien zij het meest positief staan tegenover de opvang van vluchtelingen mag het geen verrassing zijn dat overtuigde kosmopolieten het meest hebben geholpen. Zeven op de tien van hen hebben zich ingezet, meestal door voedsel, kleding, geld of iets anders te geven.

Van de middensegmenten zijn betrokken twijfelaars het meest hulpvaardig: net iets meer dan de helft van hen heeft het afgelopen jaar vluchtelingen geholpen.

7. Voorkeur strategie goede doelen

Goede doelen moeten volgens donoren meer samenwerken om vluchtelingen te helpen, zichtbaar dan wel op de achtergrond

De doelen die u steunt houden zich allemaal op de een of andere manier bezig met het onderwerp vluchtelingen. Vindt u dat ze meer zouden moeten samenwerken op dit onderwerp? En zo ja, op welke manier?

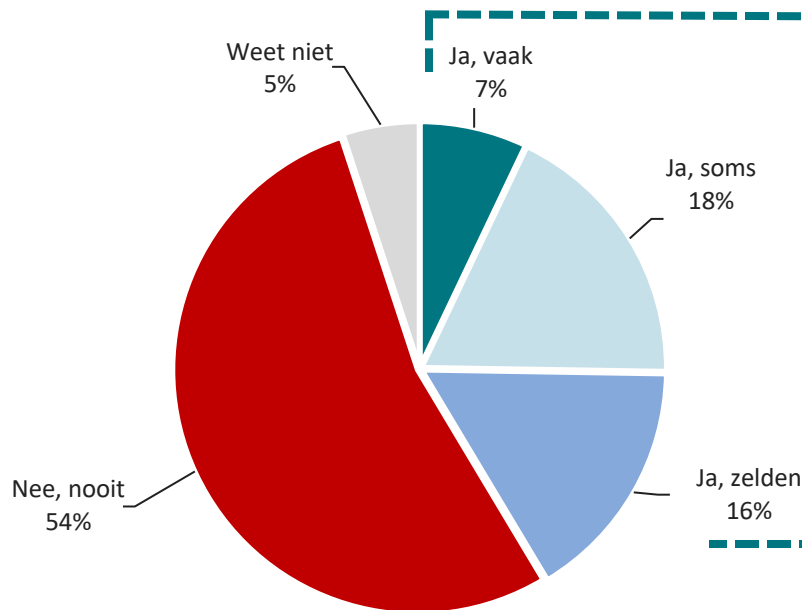
De vraag hiernaast legden we voor aan donateurs van goede doelen in Nederland. Niet verrassend zijn overtuigde kosmopolieten het vaakst donateur van een goed doel, maar dragen ook betrokken twijfelaars een steentje bij.

De resultaten laten duidelijk zien dat er vraag is naar een gezamenlijke aanpak. De meeste donateurs zien dat die gezamenlijke aanpak zichtbaar is voor derden; een kwart ziet ze liever op de achtergrond samenwerken.

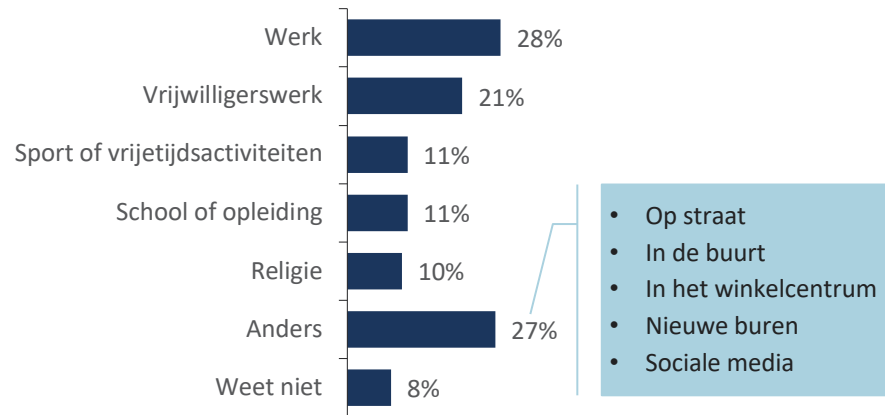
7. Contact met migranten en vluchtelingen

Een meerderheid van de Nederlanders heeft nooit contact met migranten of vluchtelingen; betrokken twijfelaars en overtuigde kosmopolieten het meest

En heeft u in de afgelopen 12 maanden persoonlijk contact gehad met migranten of vluchtelingen?
Eén antwoord mogelijk.

Hoe bent u in contact gekomen met vluchtelingen? Via...
Meerdere antwoorden mogelijk

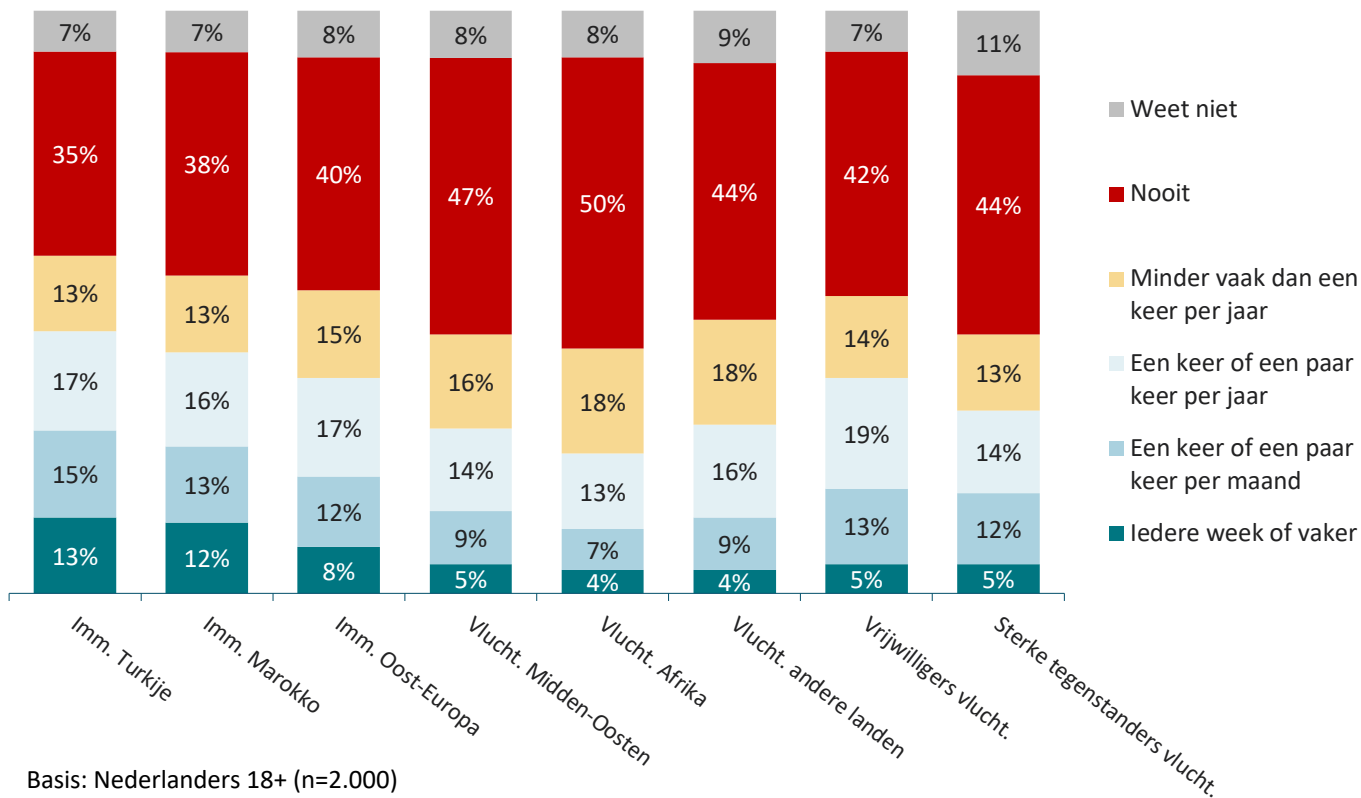
Overtuigde kosmopolieten en betrokken twijfelaars hebben vaker contact gehad met vluchtelingen dan neutrale buitenstaanders en bezorgde tegenstanders. Van de overtuigde kosmopolieten heeft 52% meer dan eens contact gehad; van de betrokken twijfelaars 51%.

Overtuigde kosmopolieten zijn vooral via vrijwilligerswerk met vluchtelingen in contact gekomen.

7. Contact met migranten en vluchtelingen

De meeste Nederlanders hebben zeer weinig tot nooit contact met vluchtelingen; hoe negatiever over immigratie, des te minder multicultureel contact

Hoe vaak heeft u persoonlijk contact met mensen uit de volgende groepen?

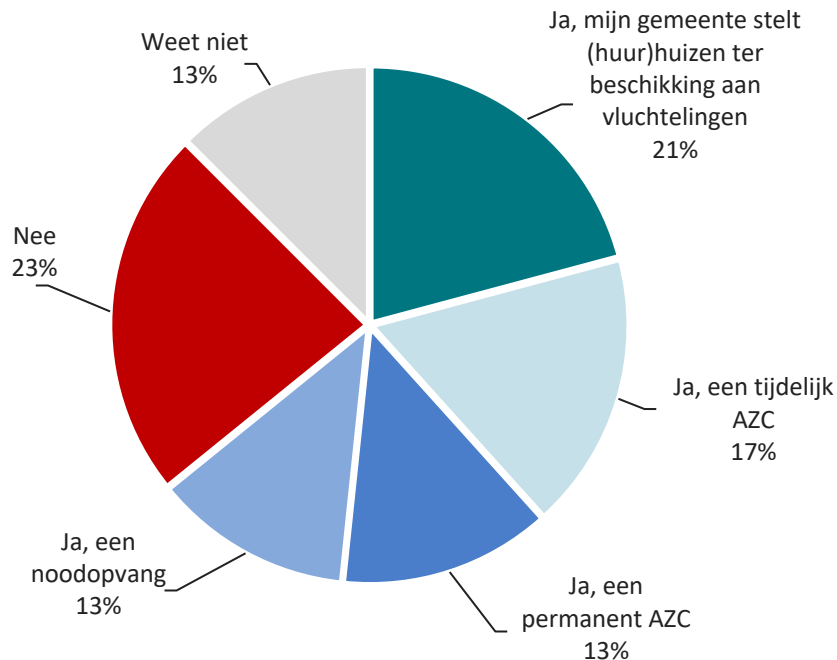
Nederlanders komen relatief weinig met vluchtelingen in contact. De helft heeft nooit contact met vluchtelingen uit het Midden-Oosten of Afrika.

Wanneer we kijken naar de verschillende segmenten valt een zekere wetmatigheid op. Mensen die positiever zijn over immigratie en vluchtelingen zijn meer in contact geweest dan mensen die er negatiever over zijn. Overtuigde kosmopolieten en, in mindere mate, betrokken twijfelaars hebben significant vaker contact gehad met ieder van de voorgelegde migrantengroepen dan bezorgde tegenstanders en neutrale buitenstaanders.

7. Opvang in de buurt

Twee op de drie Nederlanders wonen in de buurt van een locatie waar vluchtelingen zijn geplaatst

Is er bij u in de omgeving een migranten- of vluchtelingenopvang (geweest) tussen 2015 en nu?

Hoewel weinig Nederlanders in contact komen met vluchtelingen zien we dat een meerderheid van de Nederlanders wel in de buurt woont of recent heeft gewoond van een opvanglocatie. Dit toont aan dat contact tussen vluchtelingen en Nederlanders in gemeenten met opvanglocaties niet vanzelfsprekend is.

Overtuigde kosmopolieten wonen vaker dan andere segmenten in de buurt van een plek waar vluchtelingen opgevangen worden. Neutrale buitenstaanders wonen in gemeenten waar relatief weinig opvanglocaties zijn gevestigd.

7. Positief/negatief contact met bevolkingsgroepen

Nederlanders hebben vaker positief dan negatief contact met mensen met een andere achtergrond

Hoe vaak heeft u, indien van toepassing, in het afgelopen jaar negatief/slecht contact gehad met elk van de volgende groepen mensen? Het kan om dingen gaan die u erg vervelend vond, of om een moment waarop iemand iets slechts tegen u zei of iets slechts tegen u deed.

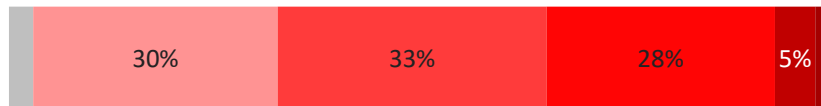
■ Weet niet ■ Nooit ■ Vrij zelden ■ Soms ■ Vrij vaak ■ Heel vaak

MENSEN MET OFWEL EEN ZWARTE OF EEN AZIATISCH ACHTERGROND OF VAN EEN GEMENGD RAS

MENSEN MET EEN MOSLIMACHTERGROND

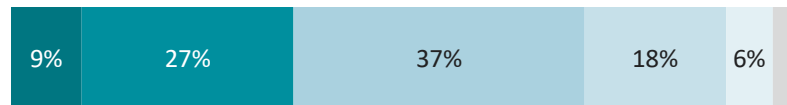
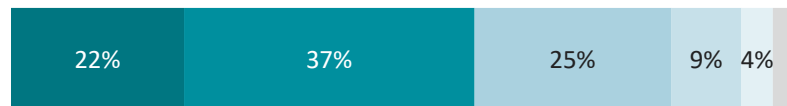
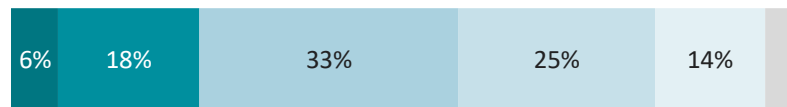
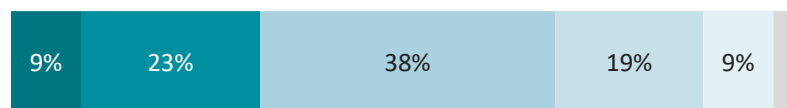
AUTOCHTONE NEDERLANDERS

MENSEN DIE NIET IN NEDERLAND ZIJN GEBOREN

Hoe vaak heeft u, indien van toepassing, in het afgelopen jaar positief/goed contact gehad met elk van de volgende groepen mensen? Het kan om dingen gaan die u plezierig vond of om een moment waarop iemand iets goeds tegen u zei of iets goeds voor u deed.

■ Heel vaak ■ Vrij vaak ■ Soms ■ Vrij zelden ■ Nooit ■ Weet niet

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Bijlagen:

- Onderzoekskader
- Onderzoeksopzet en –methode
- Segmentatie-analyse
- Implicit Reaction Time (IRT)

Onderzoekskader

Context

Dit onderzoek is onderdeel van een groter, internationaal initiatief van publieke opiniestudies in de Verenigde Staten en Europa. Wereldwijd hebben organisaties die zich bezighouden met vluchtelingen, immigratie en mensenrechten moeite hoe om te gaan met een verharding van het publieke debat over vluchtelingen en immigratie in tijden waarin de urgentie om vluchtelingen op te vangen hoog is.

Nieuwe communicatiestrategieën zijn nodig om het verhardende publieke debat te de-escaleren waarin de politiek, media en andere maatschappelijke instituties in de samenleving bewust of onbewust aanzetten tot polarisatie.

Dit segmentatieonderzoek is bedoeld om goede doelen, vrijwilligersorganisaties en overheden kennis te laten maken met de diverse groepen die we in Nederland vinden rond dit thema. Effectieve publieke betrokkenheid begint bij een beter begrip van de publieke 'mindset'. Maar naast het in kaart brengen van de segmenten heeft dit onderzoek als doel innovatieve communicatie op te zetten om een publieke conversatie waarin meer mensen effectief worden betrokken te realiseren.

Segmentaties in Duitsland en Frankrijk

De segmentatiestudies van Duitsland en Frankrijk, twee andere West-Europese landen, toonden aan dat er ook binnen West-Europa grote verschillen zijn in de dynamiek van de publieke opinie. Duitsland bleek een relatief open houding te hebben tegenover vluchtelingen en hun opvang in het land. Dit was volgens de onderzoekers grotendeels te verklaren vanuit de rijke geschiedenis van Duitsland als het gaat om oorlog en vluchtelingen. In Duitsland vonden onze collega-onderzoekers twee segmenten met een sterke opinie vóór en tegen vluchtelingen. Daar tussenin vonden zij een groep die erg kritisch was maar net niet zo extreem zijn als de meest kritische groep. Nog een middensegment bleek kritisch op vluchtelingen maar vond dat Duitsland een plicht had om vluchtelingen op te vangen. Het laatste segment, de economisch pragmatisten, waren best sceptisch over de bedoelingen maar positief over het economisch nut.

De Franse bevolking blijkt anderzijds in meerdere opzichten veel meer verdeeld dan de Duitse als het gaat om immigratie en vluchtelingen. Het publieke debat is sterk gepolariseerd en verhard, waarbij het gros van de bevolking zich in de segmenten bevond die uitgesproken vóór of tegen waren over dit thema.

Onderzoeksoptzet en -methode

Steekproef en methode

Voor dit onderzoek is een online onderzoek uitgevoerd onder een omvangrijke, representatieve groep Nederlanders. In totaal zijn er 2.000 Nederlanders ondervraagd. De respondenten voor dit onderzoek zijn geselecteerd uit het Ipsos iSay-panel. Dit panel is ISO-gecertificeerd.

Deze steekproefomvang stelt ons in staat om betrouwbare uitspraken te doen over de Nederlandse bevolking als geheel. Daarnaast is het mogelijk gebleken om een substantiële segmentatie-analyse uit te voeren, een ander doel van dit onderzoek.

Om betrouwbare uitspraken te doen is een steekproef uitgenodigd die op geslacht, leeftijd en opleiding een goede afspiegeling vormt van de Nederlandse bevolking. Na afloop van het onderzoek zijn de resultaten nog eens gewogen naar de belangrijkste kenmerken van Nederlanders: geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemvoorkeur bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Op deze manier zijn de resultaten een representatieve weergave van de opinie van Nederlanders.

Het veldwerk vond plaats tussen 8 en 19 juni 2017.

Vragenlijst

De vragenlijst, met een invulduur van gemiddeld 25 minuten, bestond uit circa 40 gesloten en 10 open vragen. Allereerst beantwoordden respondenten wat socio-demografische vragen en sloten daar ook mee af. Deze kenmerken werden vooral gebruikt als uitsplitsingen of voor weegdoeleinden.

Daarna volgden vragen over de stand van het land: de economie, de maatschappij en de thema's die men belangrijk vindt en vroegen we respondenten naar hun waarden aan de hand van de Moral Foundations Questions* en stelden we vragen om in kaart te brengen welke rol men inneemt in discussies over vluchtelingen.

Vervolgens zijn met behulp van een bepaalde vragenlijsttechniek (IRT) emotionele associaties bij vluchtelingen uitgevraagd.

Tot slot vroegen we respondenten naar algemene houdingen over immigratie en vluchtelingen en stelden we vragen over beeldvorming van vluchtelingen.

Segmentatie-analyse

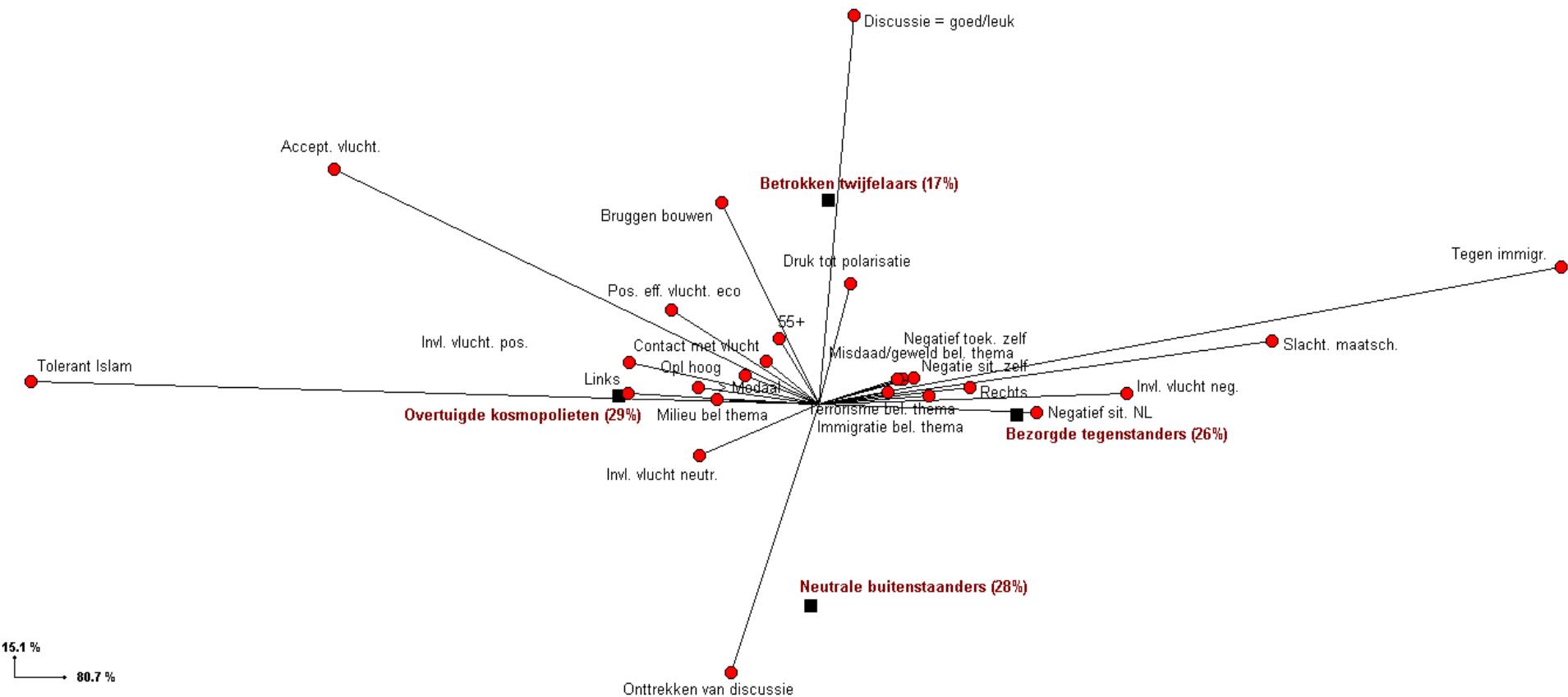
Een prominent doel van dit onderzoek is het uiteenzetten en uitdiepen van de belangrijkste groepen meningen onder de Nederlandse bevolking in relatie tot immigratie en vluchtelingen. Een verzameling van statistische methodes is ingezet om tot een optimale segmentatie-analyse te komen, te weten:

1. Simulatie segmentatie Duitsland – de segmentatiestudie in Duitsland is de basis geweest voor de Nederlandse studie. Voor de vergelijking van de twee landen is daarom een simulatie gemaakt van de Duitse segmentatie op de Nederlandse data.
2. Factor analyse op relevante variabelen – als input voor de segmentatie zijn relevante vragen als variabelen meegenomen. Voor zover mogelijk zijn dezelfde vragen gebruikt als in de Duitse studie, zoals de perceptie over de stand van het land, de invloed van globalisering, perceptie over immigratie en vluchtelingen en de perceptie over de rol van immigranten en vluchtelingen in de Nederlandse samenleving. Deze variabelen zijn aangevuld met polarisatievariabelen, wat een belangrijk element in deze studie is geweest. Van alle meegenomen variabelen zijn clusters gevormd op basis van overeenkomende antwoordpatronen. Deze clusters dienen als dimensies in het model.
3. Na het uiteenzetten van de dimensies, en hoe zij zich tot elkaar verhouden, is gesimuleerd hoeveel segmenten er over deze dimensies te verdelen zijn en of deze segmenten vanuit strategisch oogpunt geschikt zijn. De gebruikte segmentatietechniek hierbij is de Latente Klasse-analyse.
4. Tot slot is het model ‘opgeschoond’ (variabelen uit het model gehaald die weinig onderscheidend zijn voor de segmenten) en zijn toepasselijke labels bepaald die de segmenten typeren.

De bovenstaande stappen resulteerden uiteindelijk in een multidimensionaal model dat is te visualiseren in een biplot. Deze biplot is op de volgende pagina weergegeven. De lijnen in de biplot zijn de dimensies waarop de segmenten zich positioneren. Hoe langer de lijn naar het rode punt, hoe meer segmenten zich op dit aspect onderscheiden. Daarnaast geldt dat hoe meer parallel de dimensies zich tot elkaar verhouden in de figuur, hoe meer samenhang er is tussen deze dimensies. Zo overlappen de dimensies, of lijnen, ‘tolerant Islam’ en ‘Links’ in grote mate. Respondenten die zich bijvoorbeeld aan de linkerkant van het politieke spectrum plaatsen, zijn ook toleranter tegenover de Islam.

Biplot segmentatie

Segmentatie immigratie en vluchtelingen NL

Implicit Reaction Time (IRT)

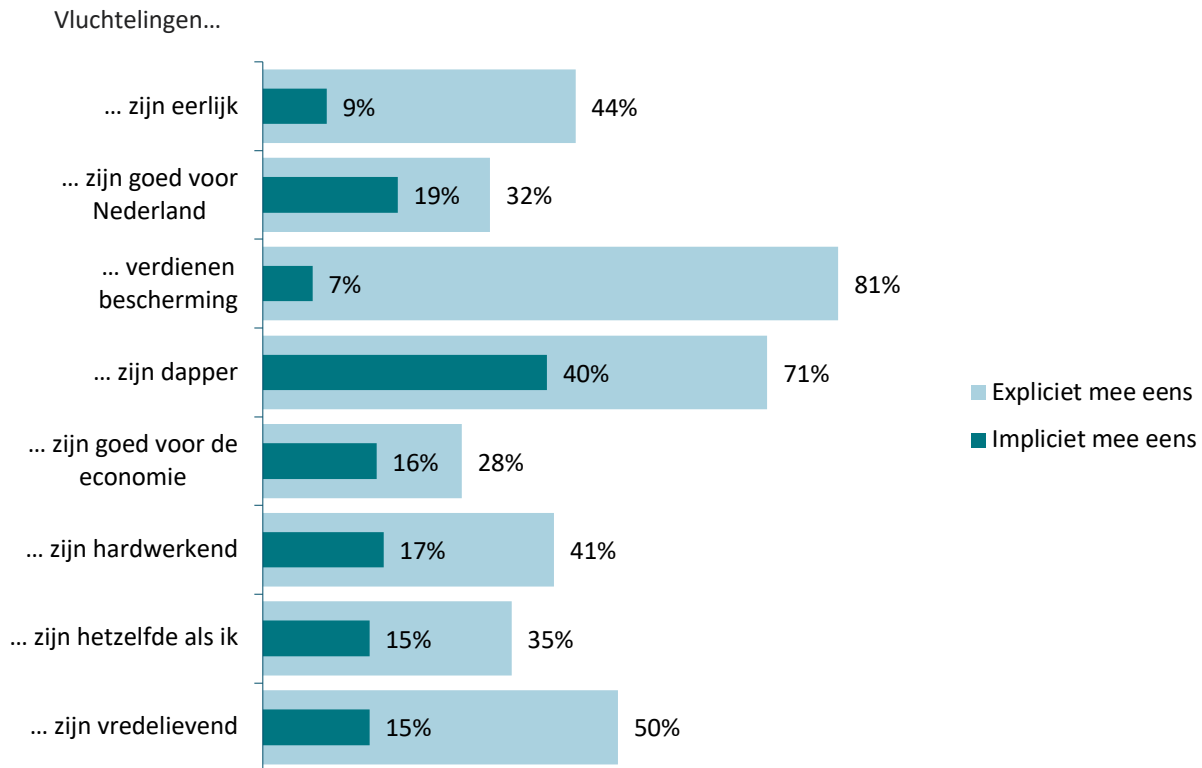
- Implicit Reaction Time (IRT) is een steeds vaker gebruikte techniek in opinieonderzoek. Ipsos heeft in samenwerkingen met Neurohm* een geavanceerde methode ontwikkeld, genaamd IRTTM, die eenvoudig is toe te passen op strategische studies. Waar we bij traditioneel onderzoek alleen expliciete antwoorden meten, kijken we met IRTTM ook naar de tijd die respondenten nemen om een opinie vraag te beantwoorden.
- De techniek stoelt op het fundamentele psychologische principe dat het brein een ingewikkeld netwerk aan neurale associaties bevat, gebaseerd op persoonlijke percepties en ervaringen. De hypothese achter de techniek is: hoe meer men twee concepten bij elkaar vindt passen, bijvoorbeeld “vluchtelingen” en “dapper”, hoe sneller een respondent de twee concepten met elkaar verbindt in een IRTTM-test. Omgekeerd, wanneer twee concepten minder goed met elkaar geassocieerd worden, is de responstijd van de respondent ook langer. Hiermee omzeilen we sociaal wenselijke antwoorden bij een gevoelig thema als vluchtelingen en weten we wanneer er twijfel of nuance gepaard gaat met het expliciete antwoord. Kortom, de responstijd geeft inzicht in de onbewuste, latente gevoelens die mensen hebben bij expliciet verzamelde antwoorden.
- De IRTTM techniek, die in deze studie is gebruikt, is gebaseerd op verfijnde algoritmes die individuele responstijden ijken en variabelen die andere factoren van bias bestrijden. Het houdt rekening met de standaardtijd die verschillende groepen door hun profiel, bijvoorbeeld leeftijd of opleidingsniveau, nodig hebben om een antwoord te kunnen geven. Door middel van een aantal oefeningen voorafgaand aan de daadwerkelijke associatieoefening ijken we de gemiddelde reactiesnelheid van een respondent en normaliseren we de volgende factoren:
 - Computervaardigheden (leeftijd, ervaring met computers etc.);
 - Computer- en internetsnelheid;
 - Het vermogen waarin respondenten leren oefeningen snel te doen;
 - Afraffelen van vragen door respondenten;
 - Lengte en moeilijkheidsgraad van woorden.
- Daarnaast is de techniek erop berekend dat de reactiesnelheid niet wordt beïnvloed door de mogelijkheid dat respondenten afgeleid of onderbroken worden bij het beantwoorden van de vragen.
- De analyse van de resultaten in dit rapport laten expliciete en impliciete percentages zien op de zestien positieve en negatieve items over vluchtelingen. Het expliciete percentages is het daadwerkelijke aandeel respondenten dat het antwoord geeft en het impliciete percentage toont het aandeel respondenten dat het antwoord met een bovengemiddelde snelheid heeft gegeven.

Expliciete en impliciete positieve associaties met vluchtelingen (IRT)

Op bladzijde 37 van dit rapport staan de vijf sterkste expliciete en impliciete scores associaties met vluchtelingen weergegeven. Op deze en de volgende pagina presenteren we expliciete en impliciete scores op alle voorgelegde aspecten.

In de figuur hiernaast zien we de expliciete en impliciete antwoorden op alle voorgelegde positieve items over vluchtelingen. Daarin zien we dat een groot deel van de Nederlanders wel vindt dat vluchtelingen bescherming verdienen (expliciet = 81%), maar dat slechts een klein deel daarvan snel antwoordt (impliciet = 7%). Ook eerlijkheid en vredelievendheid hebben lage impliciete scores: onbewust is de associatie een stuk minder sterk.

Anderzijds zien we hoge impliciete scores voor mensen die vluchtelingen goed voor Nederland, goed voor de economie en dapper vinden. Moed wordt, impliciet en expliciet, het sterkst geassocieerd met vluchtelingen.

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Expliciete en impliciete negatieve associaties met vluchtelingen (IRT)

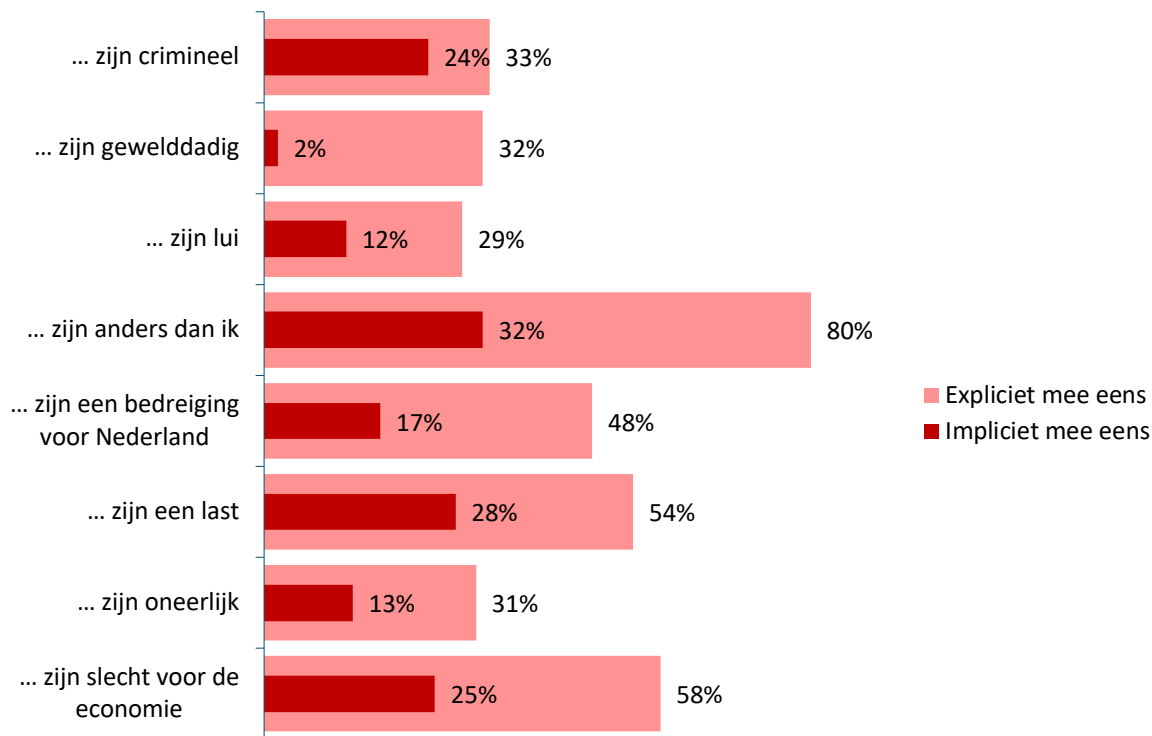
Naast positieve aspecten vroegen we ook welke negatieve aspecten Nederlanders op vluchtelingen van toepassing vonden. Expliciet vinden zij vluchtelingen in grote mate anders dan zijzelf. Daarnaast vindt een meerderheid hen slecht voor de economie en een last. De impliciete percentages laten zien dat deze mensen met wat terughoudendheid hebben geantwoord.

Deze terughoudendheid zien we vooral terug bij betrokken twijfelaars en neutrale buitenstaanders. Zowel de expliciete als de impliciete scores voor deze aspecten komen overeen met de gemiddelde verhoudingen die we hiernaast zien.

Overtuigde kosmopolieten zijn het juist sterk oneens met deze aspecten en zijn daar ook impliciet zeker over.

Bezorgde tegenstanders vinden vluchtelingen expliciet een last en zijn hier ook zeker over. Op 'slecht voor de economie' en 'anders dan ik' scoren zij expliciet (zeer) hoog (95%), maar is de impliciete score voor deze aspecten flink lager dan bij 'een last'. Die associatie is daarmee minder sterk. Ook associëren bezorgde tegenstanders vluchtelingen sterk met 'crimineel'.

Vluchtelingen...

Basis: Nederlanders 18+ (n=2.000)

Moral Foundations Theory (MFQ20)

Op bladzijde 37 van dit rapport rapporteren we welke maatschappelijke waarden Nederlanders belangrijk vinden. Deze waarden zijn geconstrueerde fundamenteën, gebaseerd op de Moral Foundations Theory (MFQ20). Het doel van deze theorie, ontwikkeld door sociale en culturele psychologische wetenschappers, is te begrijpen waarom morele fundamenteën die belangrijk worden gevonden in verschillende culturen toch overeenkomsten en terugkerende thema's vertonen. Het gaat er vanuit dat een aantal natuurlijke en universele psychologische systemen de basis zijn van menselijke ethiek. Elke cultuur ontwikkelt deugden, verhalen en instituties op deze morele basiswaarden, waardoor we verschillende waardepatronen zien over de hele wereld, die ook met elkaar in conflict kunnen raken.

De vijf basiswaarden die de theorie onderscheidt zijn:

- **Zorg (care):** gerelateerd aan onze evolutie als “zoogdieren” en daarmee het vermogen om de pijn van anderen te voelen (en zich daar rot over te voelen). Het omvat deugden als vriendelijkheid, zachtaardigheid en koestering.
- **Rechtvaardigheid (fairness):** gaat uit van het evolutionaire proces van wederkerige onzelfzuchtigheid. Het omvat een idee van gerechtigheid, rechten en autonomie.
- **Trouw (loyalty):** komt voort uit de lange voorgeschiedenis van mensen om toe te treden tot coalities of stammen. Het schrijft mensen voor dat hun handelen gericht is op het voortbestaan van de groep. Het omvat waarden als patriottisme en zelfopoffering voor de groep waartoe je behoort.
- **Autoriteit (authority):** is gestoeld op het idee dat de mensheid hiërarchische sociale structuren organiseert om te kunnen functioneren als groep. Het omvat deugden als leiderschap en het volgen van een leider. Daarbij hoort tevens het vermogen tot vrijwillige onderschikking, autoriteit te legitimeren en het hebben van respect voor tradities.
- **Puurheid (sanctity):** de laatste kernwaarde, die ervan uitgaat dat mensen anderen kunnen verafschuwen om hun handelen en niet door, in hun ogen, onheuse gedachten besmet willen worden. Het omvat het religieuze streven om te leven op een nobele manier. Het lichaam is een tempel die kan worden ontheiligd door immorele activiteiten.

De scores van Nederlanders op deze vijf basiswaarden zijn berekend aan de hand van een twintigtal vragen die zijn voorgelegd. De score op elke waarde is afgeleid van vier vragen. Op de website moralfoundations.org vindt u meer informatie over de Moral Foundations Theory en vindt u ook de vragen die voor dit onderdeel zijn gesteld.

Dank voor uw aandacht

Voor meer informatie over het onderzoek kunt u contact opnemen met Jorrit Hoekstra van Stay Human (E: jorrit@stayhuman.nu; T: 0653221165) of Thomas Vonk van Ipsos (E: thomas.vonk@ipsos.com; T: 0613102183).